

Årsredovisning 2018

Kommunfullmäktige

Innehållsförteckning

1	Övergripande del.....	3
	1.1 Kommunstyrelsens ordförande	3
	1.2 Kommundirektörens kommentarer	3
	1.3 Viktiga händelser under året	3
	1.4 Femårsöversikt	4
	1.5 Vad kostar det?.....	5
2	Förvaltningsberättelse.....	6
	2.1 Mål	6
	2.2 God ekonomisk hushållning	8
	2.3 Kvalitet.....	10
	2.4 Sammanfattning 2018.....	10
	2.5 Framtidsbedömning	11
	2.6 Omvärldsanalys	12
	2.7 Finansiell analys för kommunen.....	13
	2.8 Driftredovisning	22
	2.9 Investeringsredovisning	22
	2.10 Exploateringsredovisning	23
	2.11 Finansiell analys av sammanställd redovisning	24
3	Finansiella rapporter.....	34
	3.1 Resultaträkning	34
	3.2 Balansräkning	34
	3.3 Kassaflödesanalys	35
	3.4 Tilläggsupplysningar	36
	3.5 Tillämpade redovisningsprinciper	45
4	Kommunen som arbetsgivare 2018.....	48
	4.1 Medarbetarna	48
	4.2 Mål	50
	4.3 Personalpolitiska aktiviteter under året.....	52
5	Miljöredovisning.....	54
	5.1 Kommunens miljömål.....	54
	5.2 Goda exempel 2018.....	54
	5.3 Miljöpris.....	55

1 Övergripande del

1.1 Kommunstyrelsens ordförande

1.2 Kommundirektörens kommentarer

1.3 Viktiga händelser under året

2018 var ett rekordår när det gäller bygglov för nya bostäder i Östersunds kommun. Hela 839 nya bostäder beviljades bygglov varav 761 av dessa är lägenheter i flerbostadshus. För kommuner som har antagit riktlinjer för bostadsförsörjning, antagit eller gjort en översyn av översiktsplan, beviljat bygglov samt har nyanlända folkbokförda i kommunen kan byggbonus sökas. I december erhöll Östersunds kommun en byggbonus på 8,7 mnkr.

Under året har expresscykelvägarna längs Brunflövägen, i Lugnvik och längs Vallaledan färdigställt och invigts. I mars invigdes kommunens första elbuslinje. Både expresscykelvägarna och elbuslinjen är en del i det befintliga stadsmiljöavtalet.

För att säkra kvaliteten inom Vård- och omsorgsnämndens alla verksamheter har "ett tidigt varningssystem" utvecklats. Varningssystemet ska ge nämnden möjlighet att fånga upp kvalitetsbrister innan de blivit allvarliga. Varningssystemet har tagits fram i ljuset av de kvalitetsbrister som uppdagats inom några verksamheter under vintern/våren 2018. Systemet kommer att användas i både "egen regi" och privata utförare.

Betygsresultaten inom grundskolan har sjunkit de senaste åren, men visar ett trendbrott för läsåret 2017/2018. Kommunrankingen har, enligt SKL, förbättrats från plats 213 till plats 144. För att öka elevernas möjlighet till goda studieresultat har erbjudande om lovskola kompletterats med lovskola under ferier på några av årskurs 6-9 skolorna.

Antalet orosanmälningar till Socialnämnden om barn som far illa fortsätter att öka. En positiv utveckling är däremot att antalet familjer som är i behov av försörjningsstöd minskar samt att antalet vårdtygn inom institutions- och familjehemsvården minskar.

Östersunds kommun hör nu till de kommuner som är bäst i landet på arbetsmarknadsutbildning för nyanlända. De olika satsningar som gjorts för att få ut fler nyanlända i arbete har därmed gett avsedd effekt. Resultatet för helåret 2018 visar att 65 procent är i arbete och studier efter två år, att jämföra med riksnittet på 43,6 procent.

Kompetensförsörjning är en viktig strategisk fråga för kommunen. Olika aktiviteter för att kunna attrahera, utveckla och behålla medarbetare har påbörjats, bland annat uppstart av ambassadörsprogram med 11 engagerade medarbetare från olika förvaltningar som marknadsför sitt yrke och kommunens som arbetsgivare. Ett annat exempel är tydligare marknadsföring av kommunens lediga tjänster i sociala medier, framför allt Facebook, LinkedIn och Instagram.

I Östersund har arbetslösheten minskat något jämfört med föregående år. Den totala arbetslösheten har minskat från 6,2 till 5,5 % (riket 7,0 %). Ungdomsarbetslösheten har minskat med 1,3 % och ligger på 7,4 % (riket 8,7 %).

Det säkerhetspolitiska läget i Europa har försämrats. På grund av det har regeringen beslutat om återskapande av ett civilt försvar. Delar av Jämtlands län är utpekade som militärstrategiskt viktiga platser där det kommer att ställas särskilda krav på robusthet i samhällsviktig verksamhet.

För Östersunds kommun har detta hittills inneburit en utökning av säkerhetsfunktionen och ett påbörjat arbete med säkerhetsskydd. Hittills är det framför allt sektor Vatten och avfall som behövt vidta konkreta åtgärder på området.

1.4 Femårsöversikt

RESULTATRÄKNINGAR	2018	2017	2016	2015	2014
Verksamhetens intäkter	954,3	917,5	917,9	823,7	773,0
Verksamhetens kostnader	-4 593,9	-4 405,3	-4 238,2	-3 907,4	-3 771,9
Av- och nedskrivningar	-179,6	-172,7	-186,2	-164,9	-153,6
Verksamhetens nettokostnader	-3 819,2	-3 660,5	-3 506,5	-3 248,6	-3 152,5
Skatteintäkter	2 901,4	2 820,6	2 697,6	2 575,9	2 497,3
Generella statsbidrag och utjämning	937,5	882,6	856,4	747,8	705,4
Finansnetto	30,8	24,3	20,9	17,6	16,7
Årets resultat	50,5	67,0	68,4	92,7	66,9
Verksamhetens nettokostnad/Skatteintäkter och generella statsbidrag exkl jämförelsestörande intäkt	98,7%	98,2 %	98,7 %	98,5 %	98,4 %

KASSAFLÖDESANALYSER	2018	2017	2016	2015	2014
Löpande verksamhet					
Kassaflöde från löpande verksamhet	261,2	370,3	333,6	309,1	262,2
Investeringsverksamhet					
Nettoinvesteringar, im-/materiella anläggningstillgångar	-369,2	-325,1	-282,8	-236,4	-272,1
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0,5	0,3	0,9	62,4	3,6
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar	-29,8	-602,9	-14,2	-16,3	-183,5
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0,4	588,2			6,8
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-398,0	-339,5	-296,1	-190,3	-445,2
Finansieringsverksamhet					
Uptagna/amortering lån	-180,0	300,0	700,0	991,7	1 068,3
Förändring av långfristiga fordringar	155,1	-300,6	-737,0	-916,1	-1 031,8
Investeringsbidrag	6,3	5,1	2,3		
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-18,6	4,5	-34,7	75,6	36,5
Förändring i kassaflöde	-155,5	35,3	2,8	194,4	-146,5

BALANSRÄKNINGAR	2018	2017	2016	2015	2014
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	8 904,0	8 837,2	8 370,7	7 522,9	6 556,1
-varav utlåning internbank	4 555,0	4 705,0	4 405,0	3 650,0	2 750,0
Exploateringsstillgångar	16,5	-3,3	-8,6	17,4	24,4
Förråd mm	1,5	1,2	1,4	1,5	1,2
Kortfristiga fordringar mm	207,4	206,1	200,4	209,4	164,3
Likvida medel	206,9	362,4	327,1	324,2	129,8
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR	432,3	566,4	520,3	552,5	319,7
SUMMA TILLGÅNGAR	9 336,3	9 403,6	8 891,0	8 075,4	6 875,8
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
EGET KAPITAL	2 895,9	2 845,5	2 778,5	2 710,1	2 617,4
AVSÄTTNINGAR	706,8	689,8	678,6	672,4	666,6
Långfristiga skulder	4 833,5	5 007,4	4 702,3	4 000,0	3 008,3
Kortfristiga skulder	900,1	860,9	731,6	692,9	593,5

BALANSRÄKNINGAR	2018	2017	2016	2015	2014
SKULDER	5 733,5	5 868,3	5 433,9	4 692,9	3 601,8
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	9 336,3	9 403,6	8 891,0	8 075,4	6 885,8
Ansvarsförbindelser	1 297,8	1 464,3	1 654,3	2 649,0	2 751,2
- varav pensionsförpliktelser	971,4	1 027,2	1 070,0	1 146,4	1 221,7
Soliditet, inklusive pensionsskuld	20,6%	19,3 %	19,2 %	19,0%	20,3%
Balanslikviditet	48,0%	65,8%	71,1 %	79,7%	53,9%
Befolkning	63 227	62 601	61 745	61 066	60 495
Förändring	626	856	679	571	539

1.5 Vad kostar det?

Vad kostar det?	Antal personer/ besökare 2018	Kostnad/ plats/ besökare 2018	Antal personer/ besökare 2017	Kostnad/ plats/ besökare 2017
Grundskoleplats			5 293	104 200
Gymnasieplats, exkl gymnasiesärskola	1 953	107 341	1 897	108 095
Förskoleplats i egen regi			2 734	151 000
- varav föräldraavgift				9 700
-varav kommunens kostnad				141 300
Fritidshemsplats i egen regi			2 416	36 700
-varav föräldraavgift				6 700
-varav kommunens kostnad				30 000
Plats i äldreboende			795	588 938
Plats i boende enligt LSS			498	808 275
Plats i daglig verksamhet enligt LSS			405	172 281
Besök på Storsjöbadet	238 385	116	251 423	110
-varav genomsnittlig avgift		59		55
-varav försäljning m m		24		22
-varav kommunens kostnad		33		33

Vad kostar det? Fem år i sammandrag	Kostnad/ plats/ besökare 2018	Kostnad/ plats/ besökare 2017	Kostnad/ plats/ besökare 2016	Kostnad/ plats/ besökare 2015	Kostnad/ plats/ besökare 2014
Grundskoleplats		104 200	97 900	90 700	89 000
Gymnasieplats, exkl gymnasiesärskola	107 341	108 095	106 926	104 413	100 284
Förskoleplats i egen regi		151 000	148 600	147 700	142 100
- varav föräldraavgift		9 700	9 200	8 900	9 000
-varav kommunens kostnad		141 300	139 400	138 800	133 100
Fritidshemsplats i egen regi		36 700	34 700	33 300	33 000
-varav föräldraavgift		6 700	6 300	6 300	6 200
-varav kommunens kostnad		30 000	28 400	27 000	27 100
Plats i äldreboende		588 938	575 227	561 500	502 000
Plats i boende enligt LSS		808 275	797 980	763 000	728 600
Plats i daglig verksamhet enligt LSS		172 281	151 769	143 985	136 200
Besök på Storsjöbadet	116	110	116	107	100
-varav genomsnittlig avgift	59	55	56	53	50
-varav försäljning m m	24	22	23	23	22
-varav kommunens kostnad	33	33	37	31	28

2 Förvaltningsberättelse

2.1 Mål

	Kommunövergripande mål	Kommentar
Demokratiskt	1 Valdeltagandet i kommunvalet 2018 ska öka och tillhöra det övre skiktet i kommungruppen. Förstagångsväljarnas valdeltagande ska öka med fyra procentenheter	● Valdeltagandet har ökat totalt och framförallt bland förstagångsväljarna. Även om ökningen totalt inte riktigt medför att Östersund når upp i det övre skiktet i kommungruppen så görs helhetsbedömningen att målet är uppfyllt.
	2 Medborgarnas upplevelse av inflytande ska öka och tillhöra det övre skiktet i kommungruppen år 2020	◆ Medborgarnas upplevelse av inflytande har ökat från ett index på 39 till 43. Östersund tillhör mellanskiktet i kommungruppen och förbättringsområden är inflytande och påverkan. För att nå upp till det övre skiktet krävs en betydligt större ökning och målet bedöms som osäkert.
Socialt	3 Andelen elever som går ut grundskolan med behörighet till ett yrkesprogram ska öka och tillhöra det övre skiktet i kommungruppen år 2022	◆ Andelen elever med behörighet till yrkesprogram har ökat och placerar Östersund i mellanskiktet jämfört kommungruppen. Ökningen är ett trenderbrott jämfört de senaste årens minskning. I nuläget är det dock tidigt att se om trenden är bestående och målet bedöms som osäkert.
	4 Andelen elever med examen eller studiebevis inom 4 år på gymnasiet ska öka och tillhöra det övre skiktet i kommungruppen år 2022	● 83,1 % av eleverna har examen eller studiebevis inom 4 år och i nuläget tillhör Östersund det övre skiktet både i riket och i kommungruppen. Målet bedöms positivt.
	5 Arbetslösheten hos ungdomar 16 - 24 år ska minska och vara lägre än genomsnitt för kommungruppen år 2020	● Ungdomsarbetslösheten har minskat och Östersund ligger i nuläget lägre än genomsnitt för kommungruppen. Målet bedöms positivt.

	Kommunövergripande mål	Kommentar
Socialt	6 Östersund ska fortsatt tillhöra det skikt i kommungruppen som har lägst andel hushåll som erhållit ekonomiskt bistånd 10 - 12 månader under året, år 2020	● Andelen ökade marginellt mellan 2016 och 2017 och Östersund tillhör fortsatt det högre skiktet i kommungruppen (värden för 2018 publiceras först i höst). Målet bedöms positivt.
	7 Det psykiska välbefinnandet ska öka och tillhöra det övre skiktet i kommungruppen år 2022	◆ I nationella folkhälsoenkäten som genomfördes 2018 så syntes en ökning i andelen medborgare som skattade ett nedsatt psykiskt välbefinnande. Östersund tillhörde det lägre skiktet i både riket och kommungruppen och målet bedöms som osäkert.
	8 Kommunen skapar förutsättningar för en meningsfull fritid och sunda levnadsvanor	● Ett flertal insatser har genomförts för att skapa förutsättningar för både en meningsfull fritid och sunda levnadsvanor och målet bedöms positivt.
	9 Medborgarnas upplevelse av trygghet ska öka och överstiga genomsnitt i riket år 2020	◆ Medborgundersökningen 2018 visade att medborgarnas upplevelse av trygghet har ökat något men värdet är fortsatt lägre än riket och målet bedöms som osäkert.
	10 Medborgarnas syn på kommunen som en attraktiv och bra plats att leva och bo på ska öka och vara den högsta inom kommungruppen år 2020	◆ Medborgarnas upplevelse har ökat jämfört 2016. Tveksamt dock om målet om att vara den högsta i kommungruppen år 2020 blir uppfyllt då nuvarande placering var 7 av 18.
	11 Kommunen skapar förutsättningar för ett Östersund som är inkluderande och där alla känner sig välkomna och behandlas lika	● Arbete för ett Östersund som är än mer inkluderande har skett inom flera områden och målet bedöms positivt.
Ekologiskt	12 De fossila koldioxidutsläppen ska minska med 100 % till 2030	◆ Utsläppen har minskat med 42 %. I arbetet med klimatprogram och klimatstrategi görs dock bedömningen att takten måste ökas om målet ska klaras.
	13 Energiförbrukningen ska minska med 20 % till 2030 jämfört 2010	● 2017 hade förbrukningen minskat med 19 %. Bedömning i nuläget är att målet kommer att klaras.

	Kommunövergripande mål	Kommentar
Ekologiskt	14 Kommunen ska i all verksamhet sträva mot en giffri miljö. Giftiga kemikalier i förskolor och skolor ska vara utfasade till 2020	◆ Ett flertal insatser görs. I nuläget görs dock bedömning att det är osäkert om samtliga kemikalier på förskolor och skolor kommer att hinna fasas ut.
	15 Av de livsmedel som kommunen köper in ska minst 50 % vara ekologiska 2020	● Andelen ekologiskt har succesivt ökat de senaste åren. Bedömning är att målet kommer att klaras.
	16 Kommunen skapar förutsättningar för ett Östersunds som är ekologiskt hållbart	● Ett flertal insatser genomförs och målet bedöms positivt.
Ekonomiskt	17 Kommunen skapar förutsättningar för minst 240 nya arbetstillfällen per år	● Antalet förvärvsarbetande har ökat stadigt de senaste åren och målet bedöms positivt.
	18 Antalet invånare ska i genomsnitt öka med 450 personer per år	● Ökningen mellan 2017 och 2018 var drygt 500 personer. Målet bedöms positivt.
	19 Antalet gästnätter ska i genomsnitt öka med 9 000 per år	● Antalet gästnätter har stadigt ökat de senaste åren och målet bedöms positivt.
	20 Kommunen skapar förutsättningar för att bygga minst 330 bostäder per år samt minst 100 lägenheter i särskilda boenden till år 2022	● Enligt Samhällsbyggnad har 458 planer för nya bostäder antagits under 2018. Det exploateras och planeras för nya bostäder inom flera områden och målet bedöms positivt.
	21 Kommunen har en god ekonomisk hushållning	◆ Kommunen har en fortsatt god rating, AA+, enligt Standard & Poor's. Underhållet på fastigheter och vägar är dock i nuläget jämförelsevis låg.
	22 Kommunen är en attraktiv arbetsgivare och skapar förutsättningar för ett hållbart arbetsliv. Sjukfrånvaron ska minska och understiga genomsnitt i riket år 2020	● Ett flertal insatser genomförs för att kommunens ska bli en ännu bättre och attraktivare arbetsgivare. Sjukfrånvaron har fortsatt sjunka och målet bedöms positivt.

För en fullständig redovisning av kommunens alla 22 övergripande mål se bilaga "Fullmäktiges långsiktiga och kommunövergripande mål 2018".

2.2 God ekonomisk hushållning

Kommunallagen anger att "Kommuner och landsting" ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det innefattar att ha en god hushållning i ett finansiellt perspektiv och god hushållning i ett verksamhetsperspektiv. När det gäller verksamhetsperspektivet handlar det om

att kommunens verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt där det finns ett samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter som går att följa upp.

Det finns ingen klar gräns på vad som är god ekonomisk hushållning, däremot finns det många mått som kan gradera en bättre eller sämre finansiell situation och verksamhetsmått och nyckeltal som kan visa på bättre och sämre områden, trender i tid med mera. Dessa mått ska vara vägledande i bedömningen men även andra hänsynstaganden kan påverka. God ekonomisk hushållning är en viktig del i den hållbara utvecklingen av Östersunds kommun och handlar om att styra organisationen både finansiellt och verksamhetsmässigt i ett kortare och längre tidsperspektiv.

Ett krav enligt kommunallagen (KL kapitel 11 §1) är också att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

För Östersunds del beslutade kommunfullmäktige i mars 2015 om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Enligt budget 2018 har Östersund följande långsiktiga mål för god hushållning av resurser:

- Kommunens totala inkomster, sett över två mandatperioder, är större än de totala utgifterna för att undvika att låneskulden ökar på lång sikt.
- Underhållet på kommunens fastigheter sker på ett sätt som inte försämrar värdet på dem.
- Sjukfrånvaron ska minska från 2014 års nivå som uppgick till 7,3 %.

Indikatorer fastställdes i samma beslut, bland annat att ekonomiskt resultat före extraordinära poster i relation till skatteintäkter, utjämning, statsbidrag och finansnetto har målvärdet 1 % 2018. Östersunds kommun redovisar i bokslutet ett resultat för 2018 på 1,3 %. Det innebär att det ekonomiska målet beträffande resultat är uppfyllt. Indikatorn "Kassaflöde före upplåning. Rullande 8 år bakåt i tiden från bokslut 2014" har efter fyra år en nivå på -245,0 mnkr, utifrån definitionen "Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital minus investeringar i im- och materiella anläggningstillgångar". Indikatorn för sjukfrånvaron med målvärde 7,3 % har uppfyllts då utfallet landade på 6,9 % för år 2018. Indikatorerna för akut och planerat underhåll ligger på 8 respektive 103 kr/kvm/år. Utfallet 2018 blev 18,8 respektive 69,9 kr/kvm/år.

Den sammanvägda bedömningen av graden av måluppfyllelse för kommunen är god eftersom merparten av målen har uppnåtts. Det är det akuta och planerade underhållet av fastigheter som är kommunens stora utmaning, vilket inte är av ringa betydelse då kommunen har stora värden i sina fastigheter. Kommunfullmäktige har beslutat att höja det årliga anslaget till fastighetsunderhåll med 4,4 mnkr årligen från 2017 tills en förhöjd nivå på 20 mnkr uppnås.

Sammanfattningsvis vad gäller kommunen och god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv är bedömningen att den är god. Som positiva delar i den bedömningen ligger att kommunen historiskt haft förhållandevis goda resultatnivåer, en låg egen låneskuld, pensionsmedel med ett marknadsvärde på 762 mnkr, en organisation som visat sig vara flexibel när det gäller kostnadsjusteringar, rating hos Standard & Poor's som är AA+. Soliditeten har förbättrats med 1 % (exklusive internbanksverksamheten). Utfallet avviker dock -2,2 mnkr jämfört med budgeterat resultat men uppgår till 1,3 % av skatter och generella statsbidrag mot målet 1,0 %. På den negativa sidan finns underhåll av fastigheter där kommunen har för höga kostnader för akut underhåll och för låga nedlagda kostnader för planerat underhåll. På den negativa sidan finns även att flera nämnder redovisar underskott. I närtid finns också utmaningar när det gäller stora påtalade investeringsbehov inom skolan och äldreomsorgen, samtidigt som det finns stora investeringsbehov inom va-området och för lokaler utanför

kärnverksamheter som till exempel Storsjöbadet. Trots dessa utmaningar är ändå bedömningen att kommunen har en god ekonomisk hushållning i ett finansiellt perspektiv.

När det gäller god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsperspektiv kan utifrån sammanställning av kommunfullmäktiges långsiktiga mål och kommunövergripande mål sägas att måloppfyllelsen är god. Bedömningarna av målen är uteslutande gröna och gula. Målen vittnar om positiva trender för ett bättre och starkare Östersund, befolkningsökning, fler arbetstillfällen, lägre arbetslöshet, fler gästnätter, lägre sjukfrånvaro. Det finns även mål som inte uppfylls och får ses som utmaningar, inom skolområdet ges indikationer på minskade kunskaper, ökad psykisk ohälsa och ökad kränkning. Inom stöd och omsorg finns områden som väntetid för att få LSS-boende och särskilt boende, ej återaktualiserade personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, personalkontinuitet inom hemtjänsten och brukarbedömning på särskilt boende. Bedömningen av god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsperspektiv blir ungefär som den för det finansiella perspektivet, det finns utmaningar men bedömningen ses ändå som god.

Kommunen har utmaningar vad gäller det finansiella perspektivet för enskilda nämnders förmåga att klara budget, fastighetsunderhåll och framtida investeringsbehov. När det gäller det verksamhetsmässiga finns utmaningar inom samtliga områden genom att fokusera på rätt saker och planera resurser utifrån var de gör mest nytta. Sammanfattningsvis bedöms, trots dessa utmaningar, att kommunen har en god ekonomisk hushållning både finansiellt och verksamhetsmässigt.

Inför budget 2019 har en ny definition av god ekonomisk hushållning för Östersunds kommun, med flera fastställda mått som stöd för analysen, beslutats.

2.3 Kvalitet

Östersunds kvalitet i korthet - jämförelse med andra kommuner (KKiK)

Från och med år 2007 har Östersunds kommun deltagit i Kommunens Kvalitet i Korthet, ett projekt som drivs av Sveriges kommuner och landsting. Syfte är att genom ca 40 mått kunna jämföra kommunens kvalitet ur ett medborgarperspektiv med andra kommuner. Under 2018 har drygt 260 kommuner varit med i undersökningen, som mäter 36 olika faktorer för att värdera kommuners service, kvalitet, effektivitet och medborgares delaktighet inom olika områden. Östersund har en variation i resultatet. Hälften av måtten ligger på snittet i riket, en fjärdedel av måtten har låga resultat medan vi ligger i topp på en fjärdedel av måtten. Redovisning av resultaten finns på kommunens hemsida:

<http://www.ostersund.se/kommun-och-politik/kvalitet-och-resultat/kommunens-kvalitet-i-korthet.html>

2.4 Sammanfattning 2018

- Kommunen redovisar ett positivt resultat för 2018 med 50,5 mnkr. Resultatet enligt ursprunglig budget var 52,7 mnkr samtidigt som resultatet enligt augustiuppföljningen uppgick till 51,9 mnkr. Resultatet på 50,5 mnkr motsvarar 1,3 % av skatter, utjämning, generella statsbidrag och finansnetto.
- Underskott redovisas för Barn- och utbildningsnämnden, -19 mnkr, Vård- och omsorgsnämnden -7,9 mnkr och Miljö- och samhällsnämnden -3,0 mnkr.

- Investeringsnivån under 2018 uppgår till 377 mnkr vilket är 64 mnkr lägre än budget men högre än den historiska genomsnittliga nivån. Av investeringsbudgeten för 2018 begärs 40,6 mnkr ombudgeteras till 2019 i samband med årsredovisningen. I samband med augustiuppföljningen beslutades det om ombudgeteringar med 47 mnkr från 2018 till 2019. Totalt har 87,6 mnkr begärts ombudgeterad.
- Befolkningen har ökat med 626 personer under året och uppgår den sista december 2018 till 63 227.
- Internbanken har via certifikat- och MTN-program lånat upp 4 820 miljoner kronor varav 4 555 har vidareutlånats till bolagen. 265 miljoner kronor avser kommunens egen upplåning.
- Internbanken redovisar under 2018 ett positivt räntenetto inklusive finansiella omkostnader på 18,5 mnkr.
- Den 20 april 2018 erhöll kommunen kreditbetyget AA+ (med tillägget neutralt). Bland kommunens styrkor omnämns den exceptionellt goda likviditeten samt kommunens starka finansiella resultat och styrning.
- Sjukfrånvaron under året uppgår till 6,9 %. Sjukfrånvaron har minskat med 0,3 procentenheter jämfört med 2017 och har minskat med 0,5 procentenheter för kvinnor och ökat med 0,1 procentenheter för män.
- Koncernen Östersunds kommun redovisade ett resultat för 2018 uppgående till 176,3 mnkr (366,2). Östersundshem har gjort nedskrivningar av värdet på sitt fastighetsbestånd och pågående projekt med 193 mnkr som drar ner koncernens resultat. Jämtkraft redovisar ett resultat som är högre än föregående år vilket beror på ökade elpriser som ger ett förbättrat resultat och medfört att inga nedskrivningar i produktionsanläggningar har behövt göras varken i Jämtkraft eller hos intresseföretagen.
- Marknadsvärdet på pensionsmedelsförvaltningen uppgår vid utgången av 2018 till 762 mnkr. Pensionskapitalet tillsammans med årlig avkastning ska säkerställa att utbetalningar avseende pensionsintjänande före 1998 inte blir en belastning när utbetalningarna kulminerar år 2020-2025.

2.5 Framtidsbedömning

Konjunkturläget i Sverige är ännu starkt men redan nästa år bedöms avmattning ske och följas av normal konjunktur. Sveriges kommuner och landstings bedömning är att den långa konjunkturuppgången i svensk ekonomi bryts 2019 och att högkonjunkturen övergår till ett läge med konjunkturrell balans i slutet av 2020. BNP-tillväxten förväntas hamna nära 1 procent. Detta utgör en stor kontrast mot de föregående fem åren, när den årliga BNP-tillväxten i genomsnitt har varit 2,8 procent. Den svagare BNP-tillväxten bygger på en svagare ökning av svensk export och att byggboomen tycks vara över.

Den svenska högkonjunkturen syns allra tydligast på arbetsmarknaden. Sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet har inte varit lika höga sedan innan 1990-tals krisen. Sveriges Kommuner och Landsting antar i sin prognos att det dröjer till 2020 innan arbetsmarknaden visar mer tydliga tecken på avkylning, att antalet arbetade timmar minskar och att arbetslösheten stiger. Följden blir att skatteunderlagstillväxten ökar mindre än det gjort något år sedan 2010.

Kommunerna redovisade 2017 ett resultat på 4,4% av skatteintäkter och statsbidrag. I dessa siffror ingår ovanligt stora rea- och exploateringsvinster. Justerat för dessa vinster uppgår resultatet till 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag. Kommunkoncernernas sammantagna

investeringsvolym har ökat under en längre tid. År 2017 ökade investeringarna med 13 procent jämfört med året innan. I de kommunala budgetarna planeras för en fortsatt hög investeringsnivå framåt. Många kommuner vittnar om ett besvärligt ekonomiskt läge i år. Trots vikande skatteunderlag och kostnadsökningar avseende främst demografiförändringar, investeringar och pensioner räknar kommunerna dock med att klara 2019 med effektiviseringar. Från 2020 och åren därpå uppger kommunerna att det ser kärvare ut.

På vilket sätt kan Östersunds kommun hantera de ekonomiska förutsättningar som beskrivs ovan och som är hämtade från SKL:s cirkulär 19:6 och hur blir resultatet för Östersunds kommun? Östersund har redovisat positiva ekonomiska resultat de senaste åren, men marginalerna har minskat de senaste åren och för 2019 budgeteras ett resultat på 35 mnkr. En effekt av de svagare resultaten är att intäkterna inte räcker till full egenfinansiering av kommunens investeringar. En annan är att det inte finns några reserver om de ekonomiska förutsättningarna försämrats. Då krävs i stället snabbare effektiviseringar och sänkta kostnader. Enligt budget 2019 uppgår investeringsnivån till högre belopp än vad som kan finansieras med egna medel, självfinansieringsgraden uppgår till 55 %. För åren 2019–2021 bedöms ett behov av upplåning ske med 500 mnkr och det innebär att kommunen kommer att ha en låneskuld på 795 mnkr vid slutet av 2021.

Den bild beträffande det ekonomiska läget i stort för Sveriges kommuner som beskrivs i SKL:s cirkulär 19:6 och SKL:s skrift, Ekonomirapporten, december 2018, överensstämmer bra med den utveckling som beräknas ske för Östersunds kommuns ekonomi. Östersunds investeringsbehov har under den senaste perioden varit högre än tidigare, även om det har varierat mellan åren. Men nu kommer det att behövas ännu fler och större investeringar. Kombinationen av att vara en växande kommun och att ha äldre byggnader som behöver moderniseras och ersättas innebär ett investeringstryck som inte längre kan skjutas på framtiden. Förutom större investeringar behöver Östersunds kommun också klara behov av verksamhet för fler barn, unga och äldre.

2.6 Omvärldsanalys

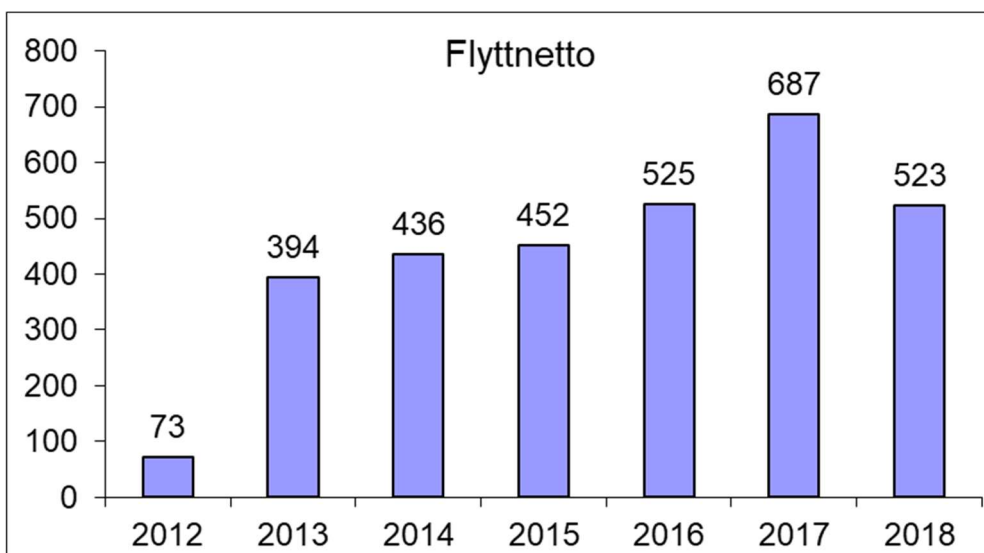
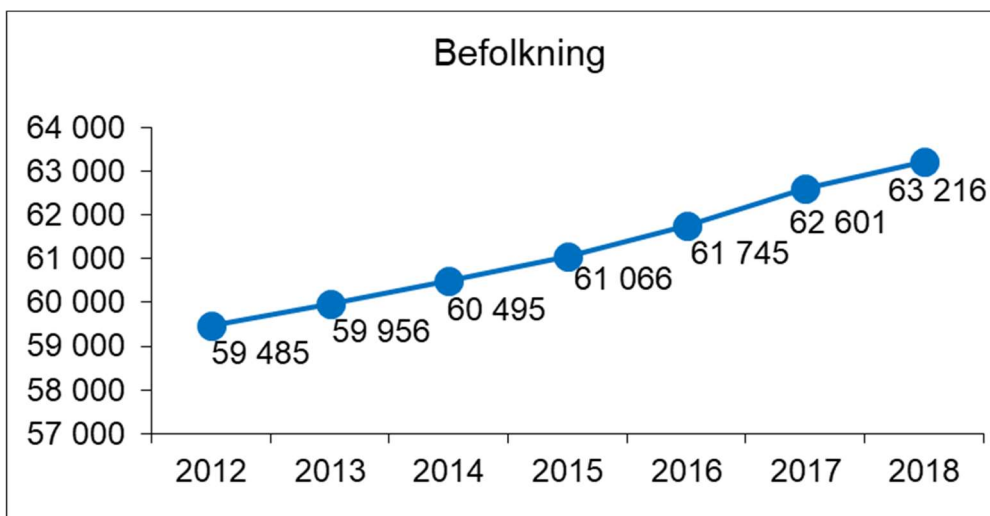
Arbetsmarknaden i länet

Den totala arbetslösheten i Jämtlands län har minskat från 7,2 % den 31 december 2017 till 6,1 % den 31 december 2018. Motsvarande siffror för riket är en minskning från 7,5 % 31 december 2017 till 7,0 % den 31 december 2018.

Enligt Arbetsförmedlingens senaste prognos är arbetsmarknaden i Jämtlands län fortsatt stabil. Sysselsättningen i länet väntas öka samtidigt som många pensionsavgångar i länet ska ersättas. Många arbetsgivare upplever problem att få tag på personal med rätt kompetens. Bristen på kompetens väntas öka inom hälso- och sjukvård, läraryrken, yrken inom bygg- och anläggningsarbete, kvalificerade yrken inom industrin samt yrken inom teknik och IT.

Befolkningen fortsätter att öka

Befolkningen i Östersunds kommun har ökat med 626 personer under 2018. Från 62 601 stycken invånare 2017 till 63 227 stycken 2018. Befolkningsökningen består av två delar. Dels ett positivt flyttnetto och dels ett positivt födelsenetto. Det är sjunde året i rad som befolkningen i kommunen ökar. Inte sedan 1970-talet har Östersunds kommun haft så stora befolkningsökningar per år. Antalet invånare är en faktor som i hög grad påverkar kommunens skatteintäkter och därmed de totala intäkterna.

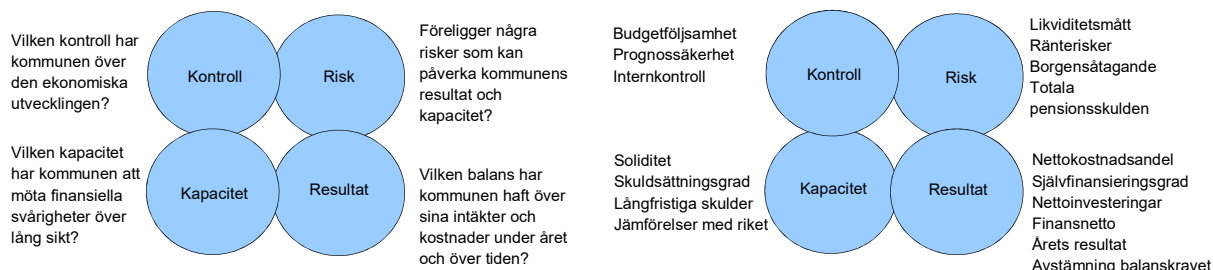
Bostadssituationen 2018

2018 var ett rekordår när det gäller bygglov för nya bostäder i Östersunds kommun. Hela 839 nya bostäder beviljades bygglov. Av dessa är 761 lägenheter i flerbostadshus där projekten på Odenvallen, Norr, Remonthagen, Grundläggargränd (kvarteret Hyacinten) och Bangårdsgatan är de största. Drygt 40 villor och parhus fick bygglov och drygt 30 nya lägenheter skapades genom ändrad användning, exempelvis kontor som blir bostäder.

Under året har detaljplaner som möjliggör drygt 450 nya bostäder antagits. Bland annat skapades byggrätter för nya lägenheter vid Blå Center, kvarteret Hyacinten och kvarteret Tanken i Valla. Under året har också arbete med ett antal större bostadsområden pågått; Storsjö Strand, Sandviken och Blomstergården.

2.7 Finansiell analys för kommunen

För att analysera kommunens finansiella ställning och utveckling används fyra perspektiv; resultat, kapacitet, risk och kontroll. Till dessa perspektiv finns femton olika nyckeltal kopplade. Med hjälp av nyckeltalen kan finansiella problem identifieras (se avsnitt 18 och 19).

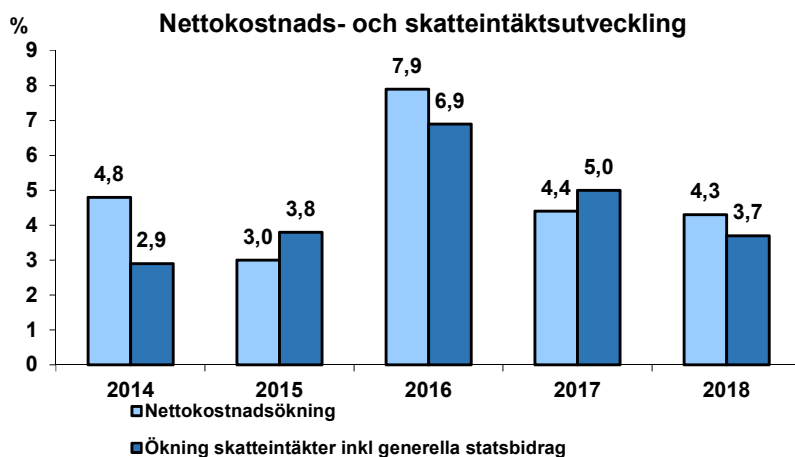
1. Nettokostnadsandel

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader inklusive finansnetto är god. Ett mått på denna balans är nettokostnadsandelen som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter. Om kommunen ska leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning enligt budget 2018 krävs en nettokostnadsandel som inte överstiger 99 %.

Av nedanstående tabell framgår att kommunen de senaste fem åren redovisat resultat som klarar nivån för god ekonomisk hushållning enligt detta nyckeltal (fram till och med 2016 var nivån 98 %). 2015 ingick återbetalning AFA med 25 mnkr, reavinst med 15 mnkr samt en nedskrivning på 8 mnkr. Under 2016 påverkades nettokostnaderna av en nedskrivning med 10 mnkr, kostnader för iordningsställande av HVB hem för ensamkommande barn 26,2 mnkr, kostnadsföring av miljösanering i exploateringsprojektet Storsjö Strand med 11 mnkr samt kostnadsföring av exploateringsprojektet Byggbar hållprocess med 6 mnkr.

2018 års nettokostnader har påverkats av jämförelsestörande poster avseende realisationsvinster med 3,8 mnkr. Det fortsatt positiva finansnettot under 2018 bidrar till att kommunen når målet.

Mnkr	2014	2015	2016	2017	2018
Verksamhet	94 %	93 %	94 %	95 %	95 %
Avskrivningar	5 %	5 %	5 %	4 %	5 %
Finansnettot	0 %	-1 %	-1 %	-1 %	-1 %
Nettokostnadsandel	98 %	97 %	98 %	98 %	99 %

Nettokostnadsökningarna bör ligga i nivå med ökningen av skatteintäkterna för att en stabil ekonomisk utveckling ska uppnås. För 2014, 2016 och 2018 noteras klart högre ökning av nettokostnaderna jämfört med skatteintäkterna.

2. Nettoinvesteringar och självfinansieringsgrad

En hög självfinansieringsgrad innebär att finansiering av investeringarna kan ske utan upplåning eller utan att minska den befintliga likviditeten. 100 procent innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringar och att kommunens finansiella handlingsutrymme stärkts.

Mnkr	2014	2015	2016	2017	2018
Nettoinvesteringar	269	241	287	327	377
<i>Finansiering:</i>					
Via internt tillförda medel (kassaflöde)	216	248	260	252	243
Självfinansieringsgrad av investeringar %	80	103	91	77	64

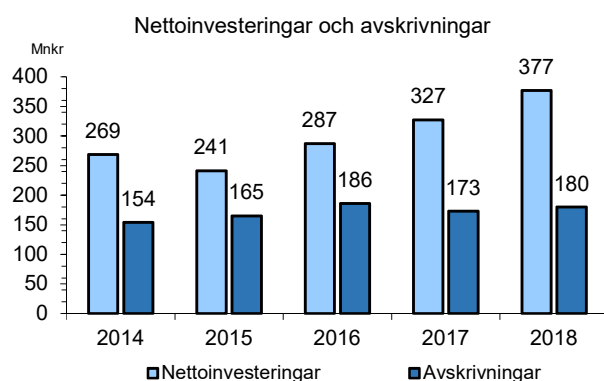
Årets resultat tillsammans med avskrivningsmedel och avsättningar skapar kassaflöden som används för finansiering av investeringar. Investeringarnivåer som överstiger internt tillfört kassaflöde betyder ökad upplåning alternativt minskad likviditet.

2018 har kommunen kunnat självfinansiera sina investeringar till 64 %, den lägsta självfinansieringsgraden under perioden. Det har påverkat kommunens likvida medel negativt under året. I det sammanhanget ska noteras att äskanden av ombudgeteringar från 2018 till 2019 på 87,6 mnkr har begärts i samband med budgetuppföljningen i augusti och årsredovisningen. Det vill säga budgeterade investeringar som inte genomförts 2018 och som flyttas till 2019.

3. Nettoinvesteringar i relation till avskrivningar

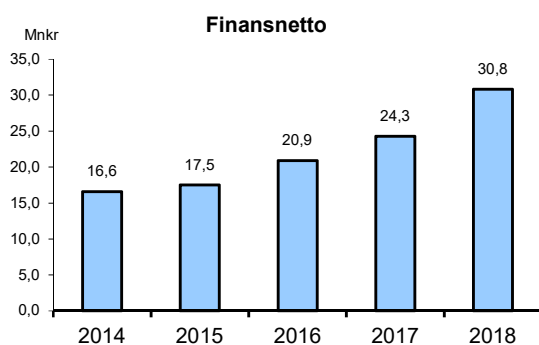
Nyckeltalet visar i vad mån kommunen reinvesterar i den takt som anläggningstillgångarna minskar i värde genom årliga avskrivningar. För att inte urholka kommunens anläggningsskapital bör nettoinvesteringarna minst ligga på samma nivå som avskrivningarna. Den senaste femårsperioden har nettoinvesteringarna överstigit avskrivningarna med 643 mnkr vilket innebär att kommunens anläggningsskapital ökat i samma utsträckning.

	2014	2015	2016	2017	2018
Nettoinvesteringar (Mnkr)	269	241	287	327	377
Avskrivningar (Mnkr)	154	165	186	173	180
Nettoinvesteringar/avskrivningar (%)	175	146	154	189	209

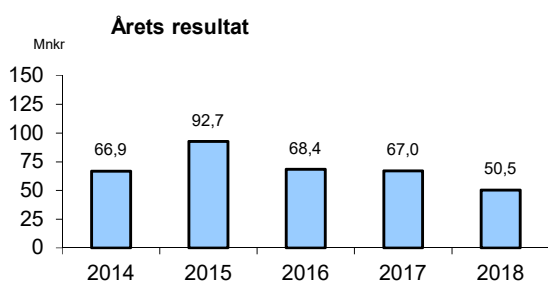

4. Finansnetto

Finansnettot består främst av positivt räntenetto för internbanken, 20,3 mnkr och positivt resultat för pensionsmedelsförvaltningen på 18,7 mnkr och ränta pensionsskuld -5,6 mnkr.

5. Årets resultat

Ovanstående diagram visar att kommunen legat på en ganska jämn resultatnivå de senaste åren, avvikelserna 2015 beror främst på återbetalning av AFA medel och en reavinst. Resultatet 2018 visar dock en markant försämring jämfört med tidigare år. Diagrammet visar även att kommunen uppfyllt kravet i kommunallagen att intäkterna ska överstiga kostnaderna.

Driftresultaten används för att finansiera den stora investeringsverksamheten.

6. Avstämning mot balanskravet

I kommunallagen beskrivs krav på god ekonomisk hushållning och balanskrav. Balanskravet är definierat så att intäkterna ska överstiga kostnaderna, det vill säga resultatet skall vara minst noll. I nedanstående beräkning har realisationsvinster som uppkommit i samband med försäljning av anläggningstillgångar frånräknats resultatet.

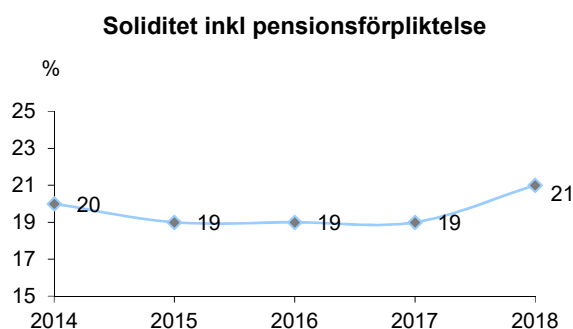

Mnkr	2014	2015	2016	2017	2018
Årets resultat enligt resultaträkningen	66,9	92,7	68,4	67,0	50,5
Realisationsvinster	-4,7	-15,4	-0,9	-0,2	-3,8
Justerat resultat	62,2	77,3	67,5	66,8	46,7

7. Soliditet inklusive pensionsförpliktelse

Soliditeten beskriver den finansiella styrkan på lång sikt. Den anger hur stor del av tillgångarna som är självfinansierade med eget kapital. Ju högre soliditet, desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap har kommunen. Den långsiktiga trenden är mer intressant än förändring enstaka år.

I nedanstående beräkning av soliditeten har ansvarsförbindelse avseende pensionsförpliktelser reducerat det egna kapitalet.

Internbanksverksamheten i form av upplåning på kapitalmarknaden och vidareutlåning till kommunens bolag, påverkar kommunens soliditetsmått. Ökad omslutning på balansräkningen medför nämligen att det egna kapitalets relativa andel av tillgångarna minskar. Om Internbanksverksamheten exkluderas under 2018 skulle soliditeten ligga på 40 % (39 % 2017). Det som påverkat soliditeten positivt är ökningen av eget kapital och minskningen av skulderna.

8. Internbank och långfristiga skulder

För att erhålla bra villkor på upplåningen har kommunen hos ratinginstitutet Standard & Poor's genomgått en kreditbedömningsprocess och erhållit rating AA+ som är den näst högsta som utdelas. Den 20 april 2018 reviderade kommunens rating från positiv till stabil. Motivering från ratinginstitutet var:

- Exceptionellt god likviditet
- Mycket stark ekonomi
- Extremt förutsägbart och stöttande ramverk för kommunsektorn
- Måttlig skuldnivå
- Kommunens starka finansiella resultat och styrning utgör ytterligare stöd för ratingen

Kommunen har på kapitalmarknaden etablerat två marknadsprogram, dels 1 miljard i certifikatprogram dels 5 miljarder avseende MTN-lån. Totalt har under 2018 upplånats 970 mnkr via certifikatprogrammet och 3 850 mnkr via MTN-programmet. Av denna lånesumma har 4 555 mnkr vidareutlånats till Jämtkraft AB, Östersundshem AB, Östersunds Rådhus AB samt Östersunds Sport- och Eventarena AB.

Mnkr	2014	2015	2016	2017	2018
Långfristiga skulder inkl upplåning via internbank	3 008	4 000	4 700	5 000	4 820
-Varav utlåning till bolag	2 750	3 650	4 405	4 705	4 555
-Varav kommunens låneskuld	258	350	295	295	265

Resultat för internbank.

Resultatet för internbanken 2018, det vill säga skillnaden mellan kostnadsräntor för inlåning inklusive kostnader för rating, administration mm minskat med ränteintäkter från utlåning till bolag uppgår till totalt 18,5 miljoner kronor.

Kreditlöften

Kommunen har per 31 december 2018 kreditlöften på totalt 900 miljoner kr.

9. Skuldsättningsgrad

Den del av tillgångarna som är finansierade med främmande kapital brukar benämnas skuldsättningsgrad. Balansräkningens totala skuldsättningsgrad för 2018, exklusive upplåning internbank för vidareutlåning, är oförändrad från föregående år.

	2014	2015	2016	2017	2018
Total skuldsättningsgrad	37 %	39 %	38 %	39 %	39 %
- varav avsättningsgrad (pensioner)	16 %	15 %	15 %	14 %	14 %
- varav avsättnings-grad, övrigt	1 %	1 %	1 %	1 %	0 %
- varav kortfristig skuldsättningsgrad	14 %	16 %	16 %	18 %	19 %
- varav långfristig skuldsättningsgrad	6 %	8 %	6 %	6 %	6 %

Risk och kontroll

10. Likviditet ur ett riskperspektiv

Likviditet	2014	2015	2016	2017	2018
Likvida medel	130	324	327	362	207
Likviditetsdagar ¹⁾	11	28	26	32	15
Balanslikviditet ²⁾	54 %	80 %	71 %	66 %	48%

1. Antal dagar som de likvida medlen vid resp. årsskifte räcker för kommunens utbetalningar för 2018 uppgick de genomsnittliga utbetalningarna/dag till 13,8 mnkr (11,3 för 2017).

2. Med balanslikviditet avses omsättningstillgångar/kortfristiga skulder.

Vid svårigheter på kapitalmarknaden kan kreditlöften, som beskrivs ovan samt checkräkningskredit på 700 mnkr, utnyttjas.

11. Räntor/ränterisker

Omfattning

Kommunens internbank har 2018-12-31 400 mnkr säkrade via ränteswappar. 300 mnkr avser en ränteswap upptagen i november 2017 för ett nytt lån till Östersundshem AB som önskade ett lån med fast ränta från internbanken. Övriga 100 mnkr avser kommunens egna upplåning.

Säkrad risk

Den säkrade risken utgörs av variabiliteten i framtida räntebetalningar på grund av förändringar i basräntan (STIBOR 3 M).

Säkrad post

Framtida betalningar av rörlig ränta hänförliga till:

- befintlig skuld om 100 mnkr fram till 2022-01-25, räntan för internbanken kommer inte fram till datum enligt ovan att överstiga 2,42 % + marginal
- befintlig skuld om 300 mnkr fram till 2022-11-23, räntan för internbanken kommer inte fram till datum enligt ovan att överstiga 0,35 % + marginal

• Säkringsinstrument

Ränteswapp, startdatum 2012-01-25, 100 mnkr, genom vilken kommunen erhåller STIBOR 3 M och betalar 2,42 % fram till 2022-01-25.

Ränteswapp, startdatum 2017-11-29, 300 mnkr, genom vilken kommunen erhåller STIBOR 3 M, och betalar 0,35 % fram till 2022-11-29.

Bedömning av säkringsförhållandets effektivitet

Räntesäkringarna följer i enlighet med kommunens finanspolicy. Jämtkraft AB lånar i kommunens internbank rörliga pengar och hanterar sin ränterisk. Anledningen till detta är att de själva ska kunna hantera sin egen totala risk, inklusive prisrisker på el och valutarisker.

12. Borgensåtagande

Mnkr	2014	2015	2016	2017	2018
Borgensåtagande	1 561	1 477	646	437	326

Kommunens borgensåtagande har minskat med 111 mnkr mellan åren 2017 och 2018. Varav kommunägda bolag -100 mnkr, bostadsrättsföreningar -10 mnkr och övriga borgensåtaganden - 1 mnkr.

Knappt 37 % av kommunens borgensåtaganden avser borgen gentemot de kommunägda företagen och uppgår till totalt 120 mnkr (220). Minskningen de senaste åren är en följd av strategin att bolagens upplåning huvudsakligen ska ske via kommunens internbank följs. Någon risk anses ej föreligga för borgen gentemot kommunägda företag.

Borgensansvar gentemot bostadsrättsföreningar samt kooperativ äldreboende uppgår 2018 till 204 mnkr (214). två bostadsrättsföreningar har under året bytt borgen mot pantbrev i fastigheter. Någon risk för nytt borgensinfriande bedöms inte föreligga i nuläget.

Övrig borgen avser borgensansvar gentemot idrottsföreningar, samlingslokaler samt kommunalt förlustansvar och uppgår till totalt 3 mnkr (3). Någon större risk anses ej föreligga för dessa åtaganden.

13. Kommunägda företag –risker och möjligheter

Mnkr	2014	2015	2016	2017	2018
Koncernens resultat	126,5	177,8	825,6	366,2	176,3
Kommunens resultat	66,9	92,7	68,4	67,0	50,5

Kommunkoncernens resultat uppgår till 176,3 mnkr. Resultatet är lägre än föregående års resultat och beror främst på de nedskrivningar på 193 mnkr som Östersundshem AB gjort. Det höga resultatet 2016 härrör från Östersundshem ABs försäljning av 1/3 av sitt fastighetsbestånd till Rikshem. Enskilda förklaringar till koncernens resultat framgår av avsnittet sammanställd redovisning.

Soliditeten för kommunkoncernen uppgår till 43 %, vilket är en förbättring på 2 procentenheter jämfört med föregående år.

Det bör betonas att marknadsvärdet för både Jämtkraft AB och Östersundshem AB överstiger de värden som framgår av balansräkningen.

14. Pensionsåtagande

Mnkr (inkl löneskatt)	2014	2015	2016	2017	2018
Avsättning till pensioner (i balansräkningen)	642	654	662	674	692
Pensionsförpliktelse äldre än 1998 (inom linjen)	1 222	1 146	1 070	1 027	972
Totala pensionsåtagande	1 864	1 800	1 732	1 701	1 664

Ovan redovisas de totala åtagandena som finns för pensionsåtaganden. Det största åtagandet avser pensionsförpliktelser som är intjänade före 1998, 972 mnkr.

15. Förvaltning av pensionsmedel

I enlighet med rekommendation nr 7.1 från Rådet för kommunal redovisning ska redovisning ske av kommunens pensionsmedelsförvaltning grundad på nedanstående uppgifter. Som framgår nedan finns finansiella placeringar uppgående till 711 mnkr som avser det bokförda värdet samtidigt som marknadsvärdet på pensionsportföljen uppgår till 762 mnkr.

Mnkr (inkl löneskatt)	2014	2015	2016	2017	2018
Avsättning för pensioner	642	654	662	674	692
Ansvarsförbindelse	1 222	1 146	1 070	1 027	972
Totala ansvarsförpliktelser	1 864	1 800	1 732	1 701	1 664
Finansiella placeringar	-660	-671	-680	-692	-711
SUMMA ÅTERLÅN	1 204	1 129	1 052	1 009	953

För att klara av den ökade belastning som sker i kommunens ekonomi när utbetalningarna av pensionerna ökar har kommunen ursprungligen 2011 avsatt 433 mnkr, 2014 avsattes ytterligare 172 mnkr. Totalt har 605 mnkr placerats i pensionsmedelsförvaltning. Avkastningsmålet från starten 2011 fram till och med 2014 var att pensionsfonden skulle ge en avkastning på reall 1 procent, dvs 1 % + inflation. Portföljen steg under den perioden med 22 % och avkastningsmålet för motsvarande period var dryga 5 %. Utifrån detta gjordes bedömningen att höja avkastningsmålet från och med 2015 till en avkastning på 2 procent reall (KPI + 2 %). Ett extremt lågt ränteläge har försämrat möjligheten för avkastning och ett svagt sista kvartal på

börsen gjorde att portföljens värde sjönk. Totalt på helåret minskade portföljen med 12 mnkr, motsvarande -1,6 %. Avkastningsmålet för 2018 var 3,6.

Nedan redovisas marknadsvärdet på pensionsmedelsportföljen den 31 december 2018.

	Marknadsvärde (mnkr)	Andel %
Aktier, Sverige	152,4	20,0
Aktier, Utland	99,3	13,0
Alternativa placeringar	72,4	9,5
Räntebärande värdepapper, Sverige	427,5	56,1
Likvida medel, Notariekonto	10,6	1,4
Total portfölj	762,1	100,0

Sedan starten av kapitalförvaltningen 2011 har marknadsvärdet på pensionsfonden ökat med 157 mnkr.

16. Prognossäkerhet och budgetföljsamhet

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. En god prognossäkerhet tillsammans med god budgetdisciplin medför att behoven av buffertar minskar. Genom en god prognossäkerhet har kommunen också lättare att korrigera eventuella svackor i ekonomin på kort sikt. Barn- och utbildningsnämnden redovisar trots tilläggsanslag på 14 mnkr ett underskott om -19 mnkr (exklusive tilläggsanslag -33 mnkr). Jämfört med budgetuppföljningen per augusti har nämndernas resultat bara försämrats med 4,2 mnkr tack vare den centrala bufferten om 21,7 mnkr (augusti). Prognossäkerheten behöver förbättras i nämnderna för att ge bättre förutsättning för styrning av verksamheten.

	Bokslut 2018	Prognos 2018-08-31
Utförarstyrelsen/Serviceförvaltningen	6,2	3,2
Utförarstyrelsen/Teknisk förvaltningen	0,8	3,7
Barn- och utbildningsnämnden	-19,0	-14,0
Miljö- och samhällnämnden	-3,0	-9,8
*Vård- och omsorgsnämnden	-7,9	-10,0
Kommunstyrelsen/KLF	15,0	12,3
Kommunstyrelsen/Lönebuffert	0,0	21,7
*Kommunstyrelsen/ LSS	0,0	0,0
Revision	0,2	0,3
Kultur- och fritidsnämnden	1,4	1,0
Socialnämnden	0,9	-8,8
Valnämnden	0,1	0,4
Överförmyndarnämnden	1,6	0,4
SUMMA resultat, nämnder	-3,7	0,5
Finansförvaltning	54,2	51,4
SUMMA	50,5	51,9

* Prognos augusti justerad med uttag ur LSS-bufferten

17. Känslighetsanalys

Händelser	Bokslut 2018
Ränteförändring med 1 % på låneskulden	2,7
Ränteförändring med 1 % påverkar ränteintäkterna med	2,1
Löneförändring med 1 % inklusive PO samtlig personal i kommunen	26,4
Bruttokostnadsökning med 1 %	47,7
Förändrad utdebitering med 1 kr	135,9
Förändring av befolkningen i kommunen, 100 personer	5,8
10 heltidstjänster (29 900 kr/månad) inklusive PO	5,0

I ovanstående sammanställning redovisas hur ett antal faktorer påverkar kommunens ekonomi. Beräkningarna baseras på uppgifter per 2018-12-31.

19. Sammanfattande kommentarer

Redovisningens och den finansiella analysens syfte är att identifiera problem. Följande problem och positiva faktorer som kan härledas ur den finansiella analysen är viktiga att lyfta fram.

1. Resultatet för 2018, 50,5 mnkr, innebär ett resultat som är 2,2 mnkr sämre än ursprunglig budget och motsvarar 1,3 % av skatter och generella statsbidrag. Målet i budget 2018 var satt till 1 %. Resultatet innebär att kravet på god ekonomisk hushållning i ett finansiellt perspektiv uppfylldes.
2. Investeringsnivån översteg under perioden 2014 – 2018 befintligt utrymme för självfinansiering. En hög investeringsnivå kräver antingen upplåning eller ger minskade likvida medel och medför dessutom ökade avskrivningskostnader. 2018 har kommunen kunnat självfinansiera investeringarna till 64 %. I det sammanhanget ska noteras att äskanden av ombudgeteringar från 2018 till 2019 på 87,6 mnkr har begärts i samband med budgetuppföljningen i augusti och årsredovisningen. Det vill säga budgeterade investeringar som inte genomförts 2018 och som flyttas till 2019.
3. Pensionsmedelsförvaltningen har vid 2018 års utgång ett marknadsvärde på 762 mnkr. Under 2018 minskade marknadsvärdet med 12 mnkr, en minskning med 1,6 % avkastningsmålet var +3,6%. Ett extremt lågt ränteläge försämrar möjligheten till avkastning.
4. Den 20 april 2018 bekräftades kommunens kreditbetyg, AA+ (med tillägget stable outlook). Den goda ratingen gör att kommunen erhåller bra villkor på upplåningen samt visar på att kommunen har en god finansiell ställning.
5. Det finns ett tydligt orosmoln vad gäller Socialnämnden och Barn- och utbildningsnämndens förmåga att ställa om verksamheten att rymmas inom ram. Det kommer att krävas ett betydande arbete under 2019 för att anpassa verksamheten till ekonomin.

2.8 Driftredovisning

Driftredovisning	Kommunbidrag	Intäkter	Kostnader	Resultat
Barn- och utbildningsnämnd	1 193,4	151,0	-1 363,4	-19,0
KS/Kommunledningsförvaltning	539,5	111,1	-635,6	15,0
Kultur- och fritidsnämnd	181,8	31,4	-211,8	1,4
Miljö- och samhällsnämnd	149,5	59,4	-211,9	-3,0
Revision	2,7	0,1	-2,6	0,2
Socialnämnd	292,0	133,3	-424,4	0,9
US/Serviceförvaltningen	0,0	295,2	-289,0	6,2
US/Teknisk förvaltning	22,9	820,3	-842,4	0,8
Valnämnd	1,1	1,2	-2,2	0,1
Vård- och omsorgsnämnd	1 425,9	211,5	-1 645,3	-7,9
Överförmyndare	12,8	0,4	-11,6	1,6
KS-Lönebuffert	0,0	0,0	0,0	0,0
KS-Central buffert LSS	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Summa verksamhet</i>	<i>3 821,6</i>	<i>1 814,9</i>	<i>-5 640,2</i>	<i>-3,7</i>
Finansiering	-3 821,6	4 655,1	-779,3	54,2
Årets resultat	0,0	6 470,0	-6 419,5	50,5

2.9 Investeringsredovisning

Mnkr	Budget 2018	Inkomster	Utgifter	Netto-investering	Budget-avvikelse
Barn- och utbildningsnämnden	6,0		3,7	3,7	2,3
KS/Kommunledningsförvaltningen	5,2	-1,0	3,3	2,3	2,9
Kultur- och fritidsnämnden	45,8	-0,9	36,6	35,7	10,1

Mnkr	Budget 2018	Inkomster	Utgifter	Netto-investering	Budget-avvikelse
Miljö- och samhällsnämnden	29,2	-1,0	28,3	27,3	1,9
Socialnämnden	1,2		0,4	0,4	0,8
US/Serviceförvaltningen	28,0		23,0	23,0	5,0
US/Teknisk förvaltning	319,7	-0,3	278,2	277,9	41,8
Vård- och omsorgsnämnden	6,5		7,1	7,1	-0,6
SUMMA	441,6	-3,2	380,6	377,4	64,2

Större investeringsprojekt Mnkr	Budget 2018	Utfall 2018	Total kostnad	Total budget
Förskola Remonthagen ¹	4,6	0,7	38,1	42,0
Förskola Jägarvallen ¹	20,8	23,4	49,6	47,0
Samlokalisering Teknisk förvaltning, etapp 2 ¹	24,2	30,0	30,8	25,0
Orrvikenskolan ¹	21,9	19,8	32,9	35,0
Furulund etapp 2 ¹	7,0	7,1	10,6	10,5
Storsjöteatern ¹	1,0	5,6	89,3	85,0
Ötc- Krondikesvägen ²	25,0	13,1	20,0	37,0
Österäng, anpassning ²	15,4	32,6	37,3	20,0
Solliden, anpassning ²	21,8	1,8	1,9	22,0
Modulhus – Liljevägen Brunflo ²	13,0	13,6	13,6	13,0
Rådhuset ²	20,0	3,5	4,2	20,0
Näs vattenverk ²	2,0	0,1	0,8	19,0
Membranfilter, VA ²	15,0	16,8	24,9	260,0
VM 2019, entré, parkering övr investeringar ²	22,6	20,8	26,4	32,0
Frösö Ridcenter, OTB ²	7,5	4,0	4,0	15,0
Sporthallen ²	3,7	2,5	124,2	130,0

¹ Färdigställda investeringar

² Ej färdigställda investeringar

2.10 Exploateringsredovisning

Mnkr	Inkomster	Utgifter	Resultat
Budget	29,6	-24,9	12,0
Utfall	34,6	-42,2	12,2
Avvikelse	5,0	-17,3	0,2

Mnkr	Inkomster	Utgifter	Resultat
Översiktsplan Söder	0,0	0,0	0,0
Industriområde Torvalla A4	0,0	0,0	0,0
Utredningskostnad Storsjö strand	1,1	-23,3	0,0
Sikvägen Mjälle	0,0	0,0	0,0
Odenskog	0,0	0,0	0,0
Sjömon	0,0	0,1	0,1
Tomter i avslutade projekt	1,4	-1,1	1,0
Torvalla T1C, Falkfångarvägen	3,8	-0,7	1,5
Industriområde norr om Hägnvägen	3,6	-0,1	0,0
Remonthagen	0,0	-0,1	0,0
Brittsbo	2,6	-0,3	2,5
Torvalla A2 Brosslarvägen	0,8	0,0	0,0
Blomstergården	0,0	-4,6	0,0
Skjutbanan 1 och 7	0,0	0,0	0,0
Mickel Ers 1	0,5	0,0	0,7
Kardemumman	0,0	0,0	0,0

Mnkr	Inkomster	Utgifter	Resultat
Stadsdel Knyttå	0,0	-0,8	0,0
Ope 7:1	1,7	0,0	0,0
Mosebacken	0,6	-0,1	0,0
Hjälmtorpet	0,6	0,0	0,0
Midskogen- Datahallar	0,0	0,0	0,0
Odenvallen – Skanska	16,5	-0,5	4,5
Odensala Ängar	0,0	-0,2	2,0
Biblioteksgatan- Diös	0,0	0,0	0,0
Stadsdel Frösö Park	0,0	-0,5	0,0
Karlslund 3:4	0,0	0,0	-0,1
Karlslund Krumhornet	0,0	0,0	0,0
Skogsmon etapp två	0,9	-3,8	0,0
G III:s torg	0,0	-0,3	0,0
Tanken 1	0,0	-0,2	0,0
Guckuskon	0,0	-0,2	0,0
Skogsvaktaren	0,0	-5,5	0,0
Söre 5:83	0,5	0,0	0,0

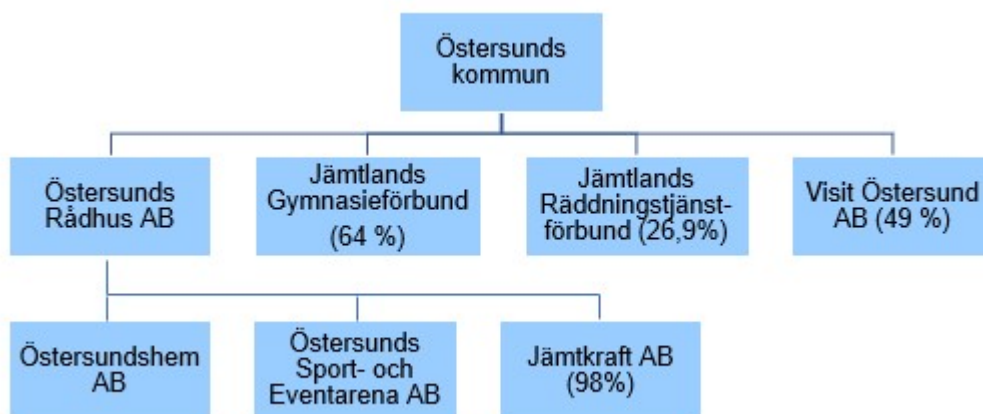
2.11 Finansiell analys av sammanställd redovisning

Syftet med sammanställd redovisning

Östersunds kommun bedriver verksamhet i förvaltnings- och bolagsform. Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad bild över kommunens ekonomiska ställning, åtaganden och resultat. Våra intressenter ges därmed möjlighet att bedöma helheten oavsett val av verksamhetsform.

Koncernstruktur

Den sammanställda redovisningen är uppbyggd utifrån moderbolaget Östersunds kommun, det helägda koncernbolaget Östersunds Rådhus AB, Jämtlands Gymnasieförbund (62 %), Jämtlands Räddningstjänstförbund (26,86 %) och Visit Östersund AB (49 %).

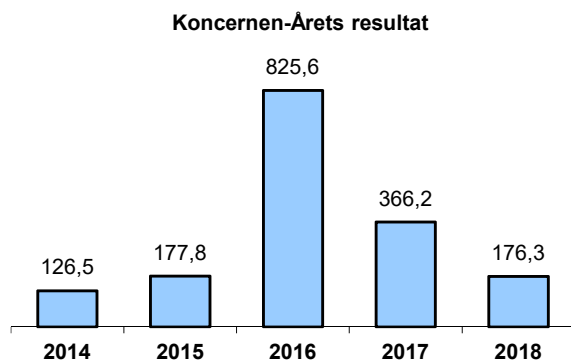
Resultat

Resultat för koncernen 2018 är 175,7 mnkr (366,2). Trots Jämtkrafts goda resultat redovisar kommunkoncernen ett rätt blygsamt resultat. Detta beror på de nedskrivningar som gjorts i

Östersundshem. Det extremt höga resultatet 2016 härrör från Östersundshems försäljning av 1/3 av lägenhetsbeståndet till Rikshem.

Utifrån ägardirektivens krav på räntabilitet, resultatkrav, soliditet med mera kan det konstateras att resultat och utveckling till största delen är förenliga med mål ställda av ägaren.

2015 års resultat innehåller en jämförelsestörande kostnad på 0,3 mnkr och en jämförelsestörande intäkt på 41,1 mnkr.

I tabellen visas hur koncernens resultat uppkommit.

	Ägd andel	Redovisat resultat	Koncernen resultat
Östersunds kommun	100 %	50,5	50,5
Östersunds Rådhus AB koncernen			
-Östersunds Rådhus AB	100 %	26,7	26,7
-Östersundshem AB koncernen	100 %	-199,2	-199,2
-Östersunds Sport- och Eventarena AB	100 %	0,3	0,3
-Jämtkraft AB koncernen	98 %	348,2	341,2
Jämtlands Gymnasieförbund	62 %	-5,3	-3,3
Visit Östersund	49 %	0,0	0,0
Jämtlands Räddningstjänst	26,9 %	1,7	0,5
Sammanlagt resultat			216,7
Koncernresultatpåverkande poster			
Avskrivning övervärde aktier Östersundshem			-2,4
Aktieutdelning Jämtkraft (98 % av 31,4 mnkr)			-30,7
Avskrivning övervärde aktier Jämtkraft			-7,3
Koncernresultat – Östersunds kommun			176,3

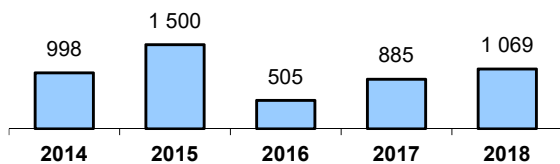
Låneskuld

Koncernens långfristiga skulder har minskat med 278 mnkr från 5 277 till 4 999 mnkr. Minskningen återfinns hos Östersundshem AB och Jämtkraft AB.

Investeringsnivå

Koncernens nettoinvesteringar har ökat från föregående år. Av koncernens redovisade investeringar på 1 069 mnkr är 1 040 mnkr i materiella anläggningstillgångar och 29 mnkr finansiella anläggningstillgångar.

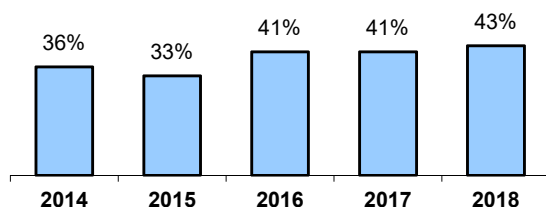
Koncernen-investeringar

Soliditet

Koncernens soliditet uppgår till 43 %, vilket är lite högre än föregående år. Positiva resultat och minskad låneskuld har bidragit till förbättringen.

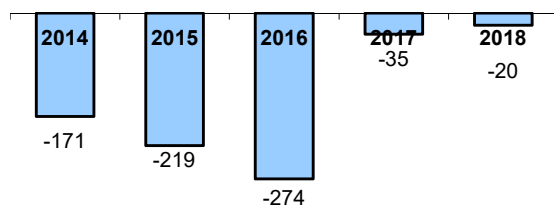
Koncernen-soliditet

Finansnetto

Koncernens finansnetto har förbättrats mot föregående år och är påverkat av att inga nedskrivningar av andelar i intresseföretag behövt göras samt stora positiva kursdifferenser.

Koncernen-finansnetto

Östersunds Rådhus AB

Östersunds Rådhus AB ägs av Östersunds kommun till 100 %. Bolaget ägs av kommunen för att kommunen ska kunna tillämpa gällande lagstiftning kring kommunala koncernbidrag. Bolaget har en aktiv roll i samordningen av de kommunala bolagen i syfte att uppnå ett optimalt resursutnyttjande, samordning av verksamheterna inom kommunkoncernen samt effektivt och offensivt bidra till att förstärka kommunens strategiska tillväxtområden.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2018	2017
Nettoomsättning	6 932,5	1 071,0
Rörelseresultat	302,0	816,2
Resultat efter finansiella poster	249,9	807,7
Lämnat koncernbidrag	0,0	0,0
Årets resultat	135,3	807,7
Balansomslutning	10 800,2	10 545,2
Eget kapital	3 945,1	3 658,6

Ekonomiska mål och riktlinjer

Årets resultat för koncernen uppgår till 135,3 mnkr (807,7 mnkr). För moderbolaget uppgår resultatet till 26,7 mnkr (13,2 mnkr). Moderbolaget har erhållit en aktieutdelning från dotterbolaget Jämtkraft AB på 31,4 mnkr. Något koncernbidrag från dotterbolaget Östersundshem AB har inte erhållits för 2018. Bolaget har uppfyllt de ägardirektiv som erhållits, både vad gäller verksamhets- och ekonomiska mål.

Viktiga händelser

- I en del av ägarstyrningen har bolaget haft regelbundna träffar med dotterbolagen, då verksamhet, resultat med mera diskuterats med respektive bolagsledning och styrelseordförande.

Jämtkraft AB

Jämtkraft ägs till 98 % av Östersunds Rådhus AB. Resterande 2 % ägs till 1 % av Åre kommun och Krokoms kommun äger 1 %. Jämtkraft med dotterbolag producerar, distribuerar och säljer elenergi och värme. Koncernen erbjuder även energiförvaltning och externa tjänster som till exempel drift, underhåll och redovisning till energibolagen. Koncernen erbjuder även elhandelsprodukter och laddlösningar för elbilar.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr (koncernen)	2018	2017
Nettoomsättning	6 668,2	4 896,2
Rörelseresultat	517,6	455,6
Finansnetto	-42,4	-51,3
Resultat efter finansiella poster	475,2	404,3
Skatt	-127,1	-110,3
Årets resultat	348,2	294,0
Balansomslutning	8 185,2	7 776,4
Eget kapital*	2 997,3	2 565,5

*Eget kapital hänförligt till moderföretaget aktieägare

Ekonomiska mål och riktlinjer

Jämtkraftkoncern redovisar ett resultat på 348,2 mnkr för 2018 (294,0 mnkr). Moderbolaget redovisar ett resultat på 100 mnkr (52,8 mnkr). Bolaget har för 2018 uppfyllt fastställt ekonomiskt mål i ägardirektiven gällande soliditeten och räntabiliteten. Räntabiliteten har ökat jämfört med föregående år på grund av stigande elpriser, vilket lett till att ingen nedskrivningar i egna produktionsanläggningar och andelar i intressebolag behövt göras, och nådde ett snitt på 10,5 % under de senaste rullande 48 månaderna.

Mål	Ägar-direktiv	Utfall 2018	Snitt 48 månader	Utfall 2017
Soliditet snitt 48 månader	25-45 %	36,6 %	32,3 %	33,0 %
Räntabilitet snitt 48 månader	10 %	8,1 %	10,5 %	6,5 %

Viktiga händelser

- Året blev mildt med en genomsnittstemperatur på drygt en grad över säsongsnormalen. Året var också torrt, vilket resulterade i mindre volymer för vattenkraftsproduktion.
- Under året drabbades den finansiella elmarknaden av en störning där en stor aktör stängdes av från börser och clearingerna då aktören inte kunde uppfylla sina förpliktelser. Den reserv som skapats för sådana händelser togs i bruk. Den finansiella marknaden har redan innan denna händelse lidit av sjunkande likviditet, händelser som denna kan ytterligare minska framtida likviditet.
- Koncernens förnybara elproduktion baseras på vatten- och vindkraft samt elproduktion vid kraftvärmeverket. Stigande priser på el ger Jämtkraft möjlighet att öka sin förnybara elproduktion och den större delen förväntas komma från vindkraft. För Jämtkrafts befintliga produktionstillgångar innebär stigande priser på el inget behov av nedskrivningar utan lönsamheten har förbättrats.
- Under slutet av 2018 förvärvade Jämtkraft ett vindprojekt i Småland, Bjälebo Vindkraft AB. Projektet ger Jämtkraft rätt att uppföra 25 vindkraftverk. I regionen pågår en betydande aktivitet både vad gäller konsumtions- och vindkraftskunder där koncernen har pågående investeringsprojekt avseende anslutningar till sitt elnät.
- Som ett led i att effektivisera bolagshanteringen inom koncernen har Scandem Market AB fusionerats in i Scandem Market AB under 2018. Scandem OY blev då ett helägt dotterbolag till Scandem AB. Scandem Markets kunder flyttades över till Scandem AB, i övrigt påverkades inte uppföljningen inom affärsområde Energilösningar.

Personal (koncernen)	2018	2017
Antal tillsvidareanställda	392	395
kvinnor	110	113
män	282	282
Kvinnor i %	28	29
Män i %	72	71

Östersundshem AB

Östersundshem AB är ett dotterföretag som ägs av Östersunds Rådhus AB till 100 %, som i sin tur är helägt av Östersunds kommun. Bolagets och dess dotterföretags verksamhet är att Östersundshem ska vara en aktiv aktör på bostadsmarknaden i Östersunds kommun genom att bygga, förvärva, förvalta och sälja bostäder.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2018	2017
Nettoomsättning	290,9	276,3
Rörelseresultat	-200,5	41,5
Finansnetto	-6,5	-5,1
Resultat efter finansiella poster	-207,0	36,4
Koncernbidrag och övriga bokslutsdispositioner	0,0	-22,3
Skatt	7,8	0,8
Årets resultat	-199,2	14,9
Balansomslutning	1 897,3	2 050,0
Eget kapital	1 168,2	1 358,5

Ekonomiska mål och riktlinjer

Det redovisade resultatet före skatt och bokslutsdispositioner för koncernen uppgår till -199,2 mnkr (36,4 mnkr). Moderbolaget redovisar ett resultat på -12,4 mnkr (26,6 mnkr). Inget koncernbidrag har överförts till moderbolaget under 2018. Den största delen av underskottet härrör från nedskrivningar av värdet på fastighetsbeståndet och pågående projekt med 193 mnkr. Därutöver har koncernen jämförelsestörande poster i form av kostnader för internutredning (0,9 mnkr), avgångsvederlag (0,8 mnkr), vite till Konkursverket (2 mnkr), skada på annans fastighet (1,5 mnkr) samt omstruktureringkostnader (3,2 mnkr).

Bolaget har för 2018 uppfyllt fastställda ekonomiska mål i ägardirektiven gällande soliditet. Vad avser direktavkastning redovisas 4 % för år 2018. Målet är att nå 5,5 % till år 2020 och 7 % till 2025.

Mål	Ägar-direktiv	Utfall 2018	Utfall 2017
Soliditet	>20,0%	61,6 %	66,3 %
Dir.avkastn år 2020	= 5,5 %	4,0 %	3,7 %
2025	= 7,0 %	4,0 %	3,7 %

Viktiga händelser

- Verksamhetsåret 2018 kan sammanfattas som turbulensens år. Händelser i och kring bolaget har stört verksamheten påtagligt vilket påverkat förtroendet från ägare, hyresgäster, samarbetspartner och anställda i olika grad.
- Byggnationerna av trygghetsboende och hyreslägenheter på Remonthagen fortgår enligt plan. Samtliga lägenheter kommer att vara färdigställda för inflyttning under 2019.

- I Lit har byggnation av 20 lägenheter påbörjats med inflyttning mars-april 2019. I princip är samtliga lägenheter uthyrda från 1 april 2019.

Personal	2018	2017
Antal tillsvidareanställda	64	57
kvinnor	29	22
män	35	35
Kvinnor i %	45	39
Män i %	55	61

Östersunds Sport- och Eventarena AB

Östersunds Sport- och Eventarena AB är ett dotterföretag som ägs av Östersunds Rådhus AB till 100 %, som i sin tur är helägt av Östersunds kommun. Ändamålet med bolagets verksamhet är att äga, förvalta och driva evenemangs- och fotbollsarena i stadsdel Norr i Östersund.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2018	2017
Nettoomsättning	6,7	3,9
Rörelseresultat	0,8	-0,7
Resultat efter finansiella poster	0,7	-0,8
Årets resultat	0,3	-0,6
Balansomslutning	70,8	77,5
Eget kapital	9,3	9,0

Viktiga händelser

- Anläggningsfrågor angående Östersunds Fotbollsklubbs kvalificering till Europa League har dominerat bolagets aktiviteter även 2018. Nytt styr och pumpsystem för bevattning på A-planen vilket medför att driftspersonalen har en flexibilitet att bevattna delar av planen, utökat vattenförsörjning med omläggning av vattenledningen som går under södra läktaren samt diverse tillgänglighetsåtgärder.

Jämtlands gymnasieförbund

Förbundet ägs av kommunerna Bräcke, Krokoms, Ragunda, Åre och Östersund. Det huvudsakliga uppdraget för förbundet är i första hand att ansvara för medlemskommunernas skyldigheter att erbjuda kommunernas ungdomar gymnasieutbildning i enlighet med lagar och förordningar. Förutom ordinarie ungdomsverksamhet i form av gymnasieskola och gymnasiesärskola ingår i förbundets verksamhet även vuxenutbildning, uppdragsutbildning, svenska för invandrare och kvalificerad yrkesutbildning.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2018	2017
Verksamhetens intäkter	198,5	200,5
Verksamhetens kostnader	-604,4	-554,0
Avskrivningar	-11,9	-10,9
Verksamhetens nettokostnader	-417,8	-364,4
Kommunbidrag	412,5	365,9
Finansnetto	0,0	-0,1
Årets resultat	-5,3	1,4
Balansomslutning	132,8	117,6
Eget kapital	9,3	14,5

Ekonomiska mål och riktlinjer

Förbundet redovisar ett resultat på -5,3 mnkr för verksamhetsåret 2018, vilket inte uppfyller det ekonomiska målet i ägardirektivet om att klara budgeterat nollresultat.

Viktiga händelser

- Skolinspektionen har undersökt hur direktionen för förbundet styr gymnasieskolan mot de nationella målen. Inspektionen har lyft fram förbundet som det goda exemplet bland 35 huvudmän som de granskat.
- Under hösten 2018 blev Jämtlands Gymnasium Bispgården en samarbetskola till Vattenfalls universitet.
- Måluppfyllelsen har förbättrats inom många områden, dock inte vad gäller andelen elever med gymnasieexamen.
- Förbundet fick färre nya elever än beräknat till läsåret 2018/2019. Yrkesprogrammen ökade medan de högskoleförberedande programmen minskade något. Introduktionsprogrammen minskade mer än väntat.

Personal	2018	2017
Antal tillsvidareanställda	513	528
kvinnor	275	285
män	238	243
Kvinnor i %	54	54
Män i %	46	46

Jämtlands Räddningstjänstförbund

Förbundet ägs av kommunerna Östersund, Strömsund, Krokom, Berg, Bräcke, Ragunda och Härjedalen. Verksamheten inom förbundet ska bedrivas enligt intentionerna i gällande lagstiftningar för skydd mot olyckor samt enligt av direktionen antagna mål och handlingsprogram. Förbundet skall också stödja ägarkommunernas arbete inom krishantering, höjd beredskap samt upprätta ett handlingsprogram för verksamheten i samverkan med ägarkommunerna.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2018	2017
Verksamhetens intäkter	76,1	8,0
Verksamhetens kostnader	-195,2	-124,0
Avskrivningar	-6,8	-5,5
Verksamhetens nettokostnader	-125,9	-121,5
Kommunbidrag	128,2	124,0
Finansnetto	-0,6	-0,6
Årets resultat	1,7	1,9
Balansomslutning	107,7	90,3
Eget kapital	13,6	11,9

Ekonomiska mål och riktlinjer

Förbundet redovisar ett resultat på 1,7 mnkr för verksamhetsåret 2018, vilket uppfyller det ekonomiska målet i ägardirektivet om att klara budgeterat nollresultat. Förbundet har jämförelsestörande intäkter på 67,0 mnkr och jämförelsestörande kostnader på 71,6 mnkr i samband med sommarens skogsbränder.

Viktiga händelser

- Den enskilt största händelsen under året var de skogsbränder som härjade inom förbundet under sommaren. Personalen visade ett beundransvärt engagemang.
- Rekrytering är en av de största utmaningarna och det pågående projektet med rekrytering har lett till att under 2018 har fler anställts än de som slutat.
- Förbundet har friats i både Tingsrätt och Hovrätt i den process som Moderna försäkringar drivit mot förbundet gällande vårdslöshet efter en brand på Eriksbergsvägen år 2014.

Personal	2018	2017
Antal tillsvidareanställda	458	419
kvinnor	68	57
män	390	362
Kvinnor i %	15	14
Män i %	85	86

Visit Östersund AB

Visit Östersund AB ägs av Östersunds kommun till 49 %. Ändamålet med bolagets verksamhet är att vara ett effektivt instrument för utveckling av besöksnäringen, samt profilering av kommunen som besöksstad.

Uppdragsavtalet med Östersunds kommun är förlängt till den 31/12 2019.

Turistbyråverksamheten fördes över till Destination Östersund den 1/11 och därmed har inte Visit Östersund någon verksamhet längre.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2018	2017
Nettoomsättning	5,7	7,9
Rörelseresultat	-0,1	0,2
Resultat efter finansiella poster	-0,1	0,2
Årets resultat	0,0	0,1
Balansomslutning	4,3	4,5
Eget kapital	0,5	0,5

Ekonomiska mål och riktlinjer

Årets resultat för bolaget uppgår till -13,7 tkr, Underskottet balanseras mot eget kapital.

Bolaget har uppfyllt det fastställda ekonomiska mål i ägardirektivet vad gäller soliditet samt utdelning och har därmed uppfyllt ägarens krav om en god ekonomisk hushållning.

Mål	Ägardirektiv	Utfall 2018	Utfall 2017
Soliditet	> 10,0 %	12,0 %	11,8 %
Utdelning	= 0 tkr	0,0	0,0 tkr

3 Finansiella rapporter

3.1 Resultaträkning

Mnkr	Not	Kommun				Koncern	
		Budget	2018	Avvikelse	2017	2018	2017
Verksamhetens intäkter	1	859,5	954,3	94,9	917,5	7 867,4	6 026,3
Verksamhetens kostnader	2	-4 489,3	-4 593,9	-104,6	-4 405,3	-10 710,8	-8 732,5
Avskrivningar	3	-177,8	-179,6	-1,8	-172,7	-694,1	-488,0
Verksamhetens nettokostnader		-3 807,6	-3 819,2	-11,5	-3 660,5	-3 537,5	-3 194,2
Skatteintäkter	4	2 902,5	2 901,4	-1,1	2 820,6	2 901,4	2 820,6
Generella statsbidrag och utjämnung	5	949,9	937,5	-12,4	882,6	937,5	882,6
Finansiella intäkter	6	56,3	40,2	-16,1	61,7	149,2	58,9
Finansiella kostnader	7	-48,4	-9,4	39,0	-37,4	-169,2	-93,6
<i>Resultat för extraordinära poster</i>		52,7	50,5	-2,1	67,0	281,4	474,3
Extraordinära intäkter							
Extraordinära kostnader							
Skattekostnader						-105,1	-108,1
Årets resultat	8	52,7	50,5	-2,1	67,0	176,3	366,2

3.2 Balansräkning

Mnkr	Not	Kommun			Koncern	
		Budget	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR						
<u>ANLÄGGNINGS-TILLGÅNGAR</u>						
Immateriella anläggningstillgångar	9	1,2	0,1	0,4	3,1	11,2
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	10	2 844,6	2 786,9	2 618,4	9 815,4	9 497,6
Maskiner och inventarier	11	198,3	203,4	177,5	291,7	254,1
<i>Finansiella anläggnings-tillgångar</i>						
Aktier, andelar och bostadsrätter	12	44,8	55,6	46,4	1 778,4	1 951,4
Aktier i koncernföretag	12	590,2	590,2	590,2	0,0	0,0
Pensionsmedels förvaltning	13	698,5	710,6	691,9	710,6	691,9
Långfristiga fordringar	14	6,8	2,3	7,4	444,7	128,0
Utlåning Internbank	14	4 703,0	4 555,0	4 705,0	68,0	71,0
SUMMA ANLÄGGNINGS-TILLGÅNGAR		9 087,4	8 904,0	8 837,2	13 111,9	12 605,1
<u>OMSÄTTNINGS-TILLGÅNGAR</u>						
Exploateringsstillgångar	15	-41,7	16,5	-3,3	16,5	-3,3
Förråd m.m.		1,4	1,4	0,2	51,3	64,7
Kortfristiga fordringar	16	200,4	207,4	206,1	1 471,1	1 326,6
Kortfristiga placeringar					140,7	194,8
Kassa och bank	17	76,2	206,9	362,4	-60,5	537,9
SUMMA OMSÄTTNINGS-TILLGÅNGAR		319,7	432,3	566,4	1 619,1	2 120,7
SUMMA TILLGÅNGAR		9 323,7	9 336,3	9 403,6	14 731,0	14 725,9

Mnkr			Kommun		Koncern	
	Not	Budget	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
<i>EGET KAPITAL</i>						
Ingående eget kapital	18	2 858,7	2 845,4	2 778,4	6 042,5	5 813,7
Genom försäljning av dotterbolag		-	-	-	-	-0,2
Bokning mot eget kapital					150,6	-137,2
Årets resultat	8	52,7	50,5	67,0	176,3	366,2
SUMMA EGET KAPITAL		2 911,4	2 895,9	2 845,4	6 369,4	6 042,5
Minoritetsintressen					72,4	128,5
<i>AVSÄTTNINGAR</i>						
Avsättning för pensioner och liknande	2,19	681,8	692,4	674,3	724,4	698,0
Övriga avsättningar	21	16,4	14,4	15,5	809,6	844,2
<i>SKULDER</i>						
Långfristiga skulder	22				178,8	276,9
Upplåning Internbank	22	4 958,0	4 820,0	5 000,0	4 820,0	5 000,0
<i>-varav kommunens lån</i>		<i>255,0</i>	<i>265,0</i>	<i>295,0</i>		
Investeringsbidrag	23	2,3	13,5	7,4	13,5	7,4
Kortfristiga skulder	24	753,8	900,1	861,0	1 743,0	1 728,4
SUMMA SKULDER		5 714,1	5 835,5	5 868,3	8 289,2	7 012,7
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		9 323,7	9 336,3	9 403,6	14 731,0	14 725,9
Ställda panter och eventalförpliktelser						
Panter och därmed jämförliga säkerheter					26,3	30,2
Ansvarsförbindelser						
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder och avsättningar	25	1 081,2	971,4	1 027,2	971,4	1 027,2
Borgensförbindelser	26		326,4	437,1	206,4	217,1
Visstidspensioner	27		13,2	13,4	13,2	13,4
Framtida förfallobelopp leasing	28		44,2	34,7	88,5	80,1

Långfristiga skulder ändrat indelning 2017 i kommunen och koncernen för att tydliggöra internbankens upplåning.

3.3 Kassaflödesanalys

Mnkr	Kommun				Koncern	
	Budget	2018	Avvikelse	2017	2018	2017
<i>Löpande verksamhet</i>						
Årets resultat	52,7	50,5	-2,1	67,0	176,3	366,2
Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster	195,1	193,0	-2,1	184,8	666,3	421,8
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapitalet	247,8	243,5	-4,2	251,8	842,6	788,0
<i>Förändring i rörelsekapitalbindning</i>						
Förändring kortfristiga skulder		39,1	39,0	129,3	-61,2	40,6
Förändring kortfristiga fordringar		-1,3	-1,3	-5,7	68,9	-12,5
Förändring förråd		-0,3	-0,3	0,2	13,4	-5,2

Mnkr	Kommun				Koncern	
	Budget	2018	Avvikelse	2017	2018	2017
Förändring i exploateringsstillgångar	4,7	-19,8	-24,5	-5,3	-19,8	-5,3
Kassaflöde från den löpande verksamheten	252,5	261,2	8,7	370,3	843,9	805,6
<i>Investeringsverksamhet</i>						
Investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar	-300,0	-369,2	-69,2	-325,1	-1 095,3	-698,7
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0,5	0,5	0,3	55,1	38,6
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar	-9,6	-29,8	-20,2	-602,9	-30,1	-420,6
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0,4	0,4	588,2	0,9	195,6
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-309,6	-398,1	-88,5	-339,5	-1 069,4	-885,2
<i>Finansieringsverksamheten</i>						
Upptagna lån				300,0	2,2	300,0
Amortering på lån	-22,0	-180,0	-158,0		-280,4	-197,3
Ökning långfristiga fordringar	7,0		-7,0	-300,6	-131,2	
Minskning av långfristiga fordringar		155,1	155,1			78,4
Investeringsbidrag		6,3	6,3	5,1	6,3	5,1
Minskning placeringar					54,1	105,1
Utbetald utdelning					-24,0	
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-15,0	-18,6	-3,6	4,5	-373,0	291,3
Förändring i kassaflöde	-72,1	-155,5	-83,4	35,3	-598,5	211,7
Likvida medel vid årets början	148,3	362,4	214,1	327,1	537,9	326,2
Likvida medel vid periodens slut	76,2	206,9	130,7	362,4	-60,6	537,9

3.4 Tilläggsupplysningar

Not 1 Verksamhetens intäkter	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Försäljningsintäkter	65,1	62,0	6 487,2	4 738,6
Taxor och avgifter	273,0	257,8	251,9	217,7
Hyror och arrenden	181,7	177,1	392,9	381,0
Bidrag	309,7	314,3	381,7	364,7
Försäljning av verksamheter och konsulttjänster	108,8	93,4	281,1	251,4
Exploateringsvinster	12,2	12,6	12,2	12,6
Realisationsvinster	3,8	0,2	8,9	12,6
Övriga intäkter	-	0,1	51,5	47,7
Summa verksamhetens intäkter	954,3	917,5	7 867,4	6 026,3
- varav jämförelsestörande intäkter				
Realisationsvinster	3,8	0,2	8,9	12,5
Övriga kostnader	-	-	18,0	-

Delposterna inom noten ändrat på koncernen 2017.

Not 2 Verksamhetens kostnader	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Kostnader för arbetskraft*	2 620,4	2 484,1	3 142,4	2 972,5
Pensionskostnader	222,5	210,4	270,2	235,2
Inköp av anläggnings och underhållsmaterial	31,2	29,5	5 138,7	3 503,7
Bränsle, energi och vatten	88,0	84,4	22,4	25,8
Köp av huvudverksamhet	815,3	779,9	695,5	662,7
Lokal- och markhyror	145,6	136,8	136,6	132,5
Övriga tjänster	94,1	96,5	107,7	127,0
Lämnade bidrag	191,9	207,0	192,6	209,5
Realisationsförlust och utrangeringar	0,0	1,2	2,0	1,2
Övriga kostnader**	384,9	375,7	1 002,7	862,4
Summa verksamhetens kostnader	4 593,9	4 405,3	10 710,8	8 732,5
- varav jämförelsestörande kostnader				
Realisationsförlust	-	1,2	2,0	1,2
Övriga	-	-	27,6	-

*Med arbetskraft menas i detta sammanhang förtroendevalda, anställd och uppdragstagare som enligt lagstiftningen om sociala avgifter kan likställas med anställda.

** Leasing är redovisat i not 28.

Not 3 Avskrivningar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Avskrivningar	179,6	172,7	501,1	488,0
Nedskrivningar*	0,0	0,0	193,0	0,0
Summa	179,6	172,7	694,1	488,0

*En nedskrivning av fastighetsvärdet för Östersundshem har gjorts med 193,0 mnkr 2018.

Från 2016 tillämpar kommunen komponentavskrivning på investeringar i byggnader och gator/vägar med ianspråkstagandedatum år 2014 och framåt.

Investeringar med ianspråkstagandedatum tidigare än 2014-01-01 skrivs av planenligt med avskrivningstider som fastställts med utgångspunkt i RKR's skrift "Avskrivningar".

Byggnader

Stomme 80 år

Fasad, Tak/fönster, VVS-installation, Markanläggning 30 år

EI-installation 20 år

Yttre-/inre ytskikt, kök 10 år

Fritidsanläggningar

Stomme 80 år

Fasad, Tak/fönster, VVS-installation, Markanläggning 30 år

EI-installation 20 år

Yttre-/inre ytskikt, kök 10 år

Villa-lokalgata, gång- och cykelvägar

Förstärkning 55 år

Bärlager 45 år

Slitlager 35 år

Huvudgata och Industrigata

Förstärkning	35 år
Bärlager	25 år
Slitlager	15 år

Not 4 Skatteintäkter	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Preliminära skatteintäkter	2 914,3	2 829,9	2 914,3	2 829,9
Slutavräkning föregående år	-9,1	3,2	-9,1	3,2
Preliminär slutavräkning innevarande år	-3,8	-12,5	-3,8	-12,5
Summa	2 901,4	2 820,6	2 901,4	2 820,6

Not 5 Generella statsbidrag och utjämning	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Inkomstutjämning	578,7	558,5	578,7	558,5
Kostnadsutjämning	-106,3	-100,0	-106,3	-100,0
Regleringsbidrag/avgift	9,9	-0,6	9,9	-0,6
Strukturbidrag	21,3	21,0	21,3	21,0
Bidrag för LSS-utjämning	283,3	258,5	283,3	258,5
Fastighetsavgift	109,5	104,7	109,5	104,7
Konjunkturstöd*	41,1	40,5	41,1	40,5
Summa	937,5	882,6	937,5	882,6

*2018 avser 8,7 mnkr statsbidrag för ökat bostadsbyggande och 32,4 mnkr statsbidrag för ökat flyktingmottagande. 2017 avser 9,8 mnkr statsbidrag för ökat bostadsbyggande och 30,7 mnkr statsbidrag för ökat flyktingmottagande.

Not 6 Finansiella intäkter	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Utdelning, Jämtkraft	-	31,4	0,6	0,6
Övriga utdelningar	-	-	84,9	38,6
Avkastning pensionsmedelsförvaltning	18,7	12,0	18,7	12,0
Ränteintäkter, Internbank	19,9	16,9	0,1	0,3
Räntor	1,2	0,6	44,8	9,1
Borgensavgifter	0,3	0,7	-	-
Reavinst aktier	0,1	-	0,1	-
Övriga finansiella intäkter	-	0,1	-	-1,7
Summa	40,2	61,7	149,2	58,9
Varav jämförelsestörande intäkt	0,1		0,1	

Not 7 Finansiella kostnader	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Räntekostnader, övrigt	0,1	4,1	118,3	83,7
Räntekostnader, Internbank	-0,3	-7,5	-0,2	-7,2
Ränta kreditlöften	1,4	1,4	1,4	1,4
Ränta på pensionsskuld	5,6	5,4	5,8	5,5
Aktieägartillskott Östersunds Rådhus AB	-	31,4	-	0,6
Reaförlust aktier	0,3	-	0,3	-
Övriga finansiella kostnader	2,3	2,6	43,6	9,6
Summa	9,4	38,3	169,2	93,6
Varav jämförelsestörande kostnad	0,3		0,3	

Not 8 Årets resultat	KOMMUN		KONCERN	
	2018	2017	2018	2017
Årets resultat enligt resultaträkningen	50,5	67,0	176,3	366,2
Reducering av samtliga realisationsvinster	-3,8	-0,2	-8,9	-12,5
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-	-
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-	-
Orealiserade förluster i värdepapper	-	-	-	-
Justering för återföring av orealiserade förluster i värdepapper	-	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	46,7	66,8	167,4	353,7
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-	-	-	-
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-	-	-	-
Balanskravsresultat	46,7	66,8	167,4	353,7

Not 9 Immateriella anläggningstillgångar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärden	8,5	8,4	105,6	100,6
Årets förändringar				
-Årets aktiverade utgifter, inköp	-	0,1	0,1	5,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	8,5	8,5	105,7	105,6
Ingående avskrivningar	-8,1	-7,2	-94,4	-83,5
Årets förändringar				-
-Årets avskrivningar	-0,3	-0,9	-8,2	-10,9
Utgående ackumulerade avskrivningar	-8,4	-8,1	-102,6	-94,4
Utgående restvärde enligt plan	0,1	0,4	3,1	11,2

Not 10 Mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärden	3 804,4	3 535,1	15 048,5	14 470,9
Årets förändringar				
-Årets aktiverade utgifter, inköp	303,6	270,0	941,0	600,6
- Årets statliga stöd	-	-	-0,3	-
-Omklassificering	-	-	-0,5	-4,6
-Försäljningar och utrangeringar	-1,6	-0,7	-9,7	-18,4
-Genom förvärv av dotterföretag				
Justeringar				
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 106,4	3 804,4	15 979,0	15 048,5
Ingående avskrivningar	-1 169,8	-1 034,4	-5 379,9	-4 957,5
Genom försäljning av dotterföretag				
Årets förändringar				
-Årets avskrivningar	-138,0	-135,6	-429,8	- 423,2
-Försäljningar och utrangeringar	4,5	0,2	10,1	0,8
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 303,3	-1 169,8	-5 799,6	-5 379,9
Ingående nedskrivningar	-16,2	-16,2	-171,0	-171,0
Återförda nedskrivningar	-	-	-	-
Årets nedskrivningar	-	-	-193,0	-
Utgående nedskrivningar	-16,2	-16,2	-364,0	-171,0

Not 10 Mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Utgående bokfört värde	2 786,9	2 618,4	9 815,4	9 497,6
Specifikation av mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar				
Markreserv	109,0	108,8	109,0	108,8
Verksamhetsfastigheter	1 623,9	1 518,8	1 623,9	1 518,8
Fastigheter för affärsverksamhet	224,2	180,3	4 668,5	4 224,7
Publika fastigheter	618,9	599,8	618,9	599,8
Hysesfastigheter	-	-	2 584,2	2 834,8
Fastigheter för annan verksamhet	210,9	210,7	210,9	210,7
Utgående bokfört värde	2 786,9	2 618,4	9 815,4	9 497,6

Not 11 Maskiner och inventarier	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärden	532,0	478,1	805,1	726,5
Årets förändringar				
-Årets aktiverade utgifter, Inköp	65,9	55,0	102,2	93,1
-Försäljningar och utrangeringar	-	-1,1	-29,7	-12,4
-Genom försäljning av dotterföretag	-	-	-	-2,1
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	597,9	532,0	877,6	805,1
Ingående av- och nedskrivningar	-352,3	-317,6	-548,8	-505,8
Årets förändringar				
-Avskrivningar	-40,0	-35,0	-64,3	-52,7
-Försäljningar och utrangeringar	-	0,3	29,5	8,1
-Genom försäljning av dotterföretag	-	-	-	1,6
Utgående ackumulerade avskrivningar	-392,3	-352,3	-583,6	-548,8
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
-Årets nedskrivning	-	-	-	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Utgående bokfört värde	203,4	177,5	291,8	254,1

Not 12 Aktier, andelar och bostadsrätter	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	636,6	635,1	1 951,4	1 739,6
Årets förvärv	-	588,3	0,2	-
Årets försäljningar	-	-	-0,8	-
Nettoinvestering, bostadsrätter	11,1	2,6	11,1	2,6
Avskrivning, bostadsrätter	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Nedskrivning aktier	-	-	-248,7	-6,1
Lämnade aktieägartillskott	-	-	8,5	374,4
Resultatandelar intresseföretag	-	-	14,9	7,1
Justering historiska resultatandelar	-	-	1,4	5,6
Omräkningsdifferens	-	-	41,6	-69,6
Omklassificering	-	-	-	-100,9
Årets försäljningar	-0,7	-588,2	-	-0,1
Utgående bokfört värde	645,8	636,6	1 778,4	1 951,4
<i>Specifikation</i>				
Östersunds Rådhus AB	590,2	590,2	-	-
Övriga aktier	0,7	1,4	0,7	1,4
Bostadsrätter	52,4	42,4	52,4	42,4
Grundfondskapital, Stiftelsen Zenit	2,5	2,5	2,5	2,5
Andelar i intresseföretag	-	-	1 707,9	1 890,0
Värdepappersinnehav	-	-	14,9	15,1
Summa	645,8	636,5	1 778,4	1 951,4

Not 13 Pensionsmedelsförvaltning	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	691,9	679,9	691,9	679,9
Reinvesterad avkastning	18,7	12,0	18,7	12,0
Varav				
-Utdelning aktier	5,8	5,9	5,8	5,9
-Reavinst aktier	9,4	3,0	9,4	3,0
-Ränteintäkter	3,5	3,2	3,5	3,2
Utgående anskaffningsvärden	710,6	691,9	710,6	691,9
Marknadsvärde	762,1	774,2	762,1	774,2
Specifikation				
Svenska aktier/aktiefonder	133,0	128,7	133,0	128,7
Utländska aktier/aktiefonder	69,0	66,5	69,0	66,5
Alternativa investeringar	70,0	71,0	70,0	71,0
Räntebärande värdepapper	428,0	409,8	428,0	409,8
Notariekonto	10,6	15,9	10,6	15,9
Summa	710,6	691,9	710,6	691,9

Pensionsmedelsförvaltningen sker i enlighet med av kommunfullmäktige antaget Placeringsreglemente för pensionsmedelsförvaltning, KF §199/2017. Värderingen av tillgångar har skett i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 20, Redovisning av finansiella tillgångar och skulder.

Not 14 Långfristiga fordringar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Utlåning Internbank	4 555,0	4 705,0	68,0	71,0
Östersundshem AB	-	5,0	-	-
Östersunds Sport och Eventarena AB	0,5	0,6	-	-
BIAB	0,0	0,9	0,0	0,9
Övriga	1,8	1,8	94,8	83,3
Uppskjuten skattefordran	-	-	-	7,2
Fordringar intresseföretag	-	-	350,0	37,5
Utgående ackumulerade fordringar	4 557,3	4 713,3	513,3	199,9
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-0,9	-	-0,9	0,0
Årets nedskrivningar	-	-0,9	-	-0,9
Återföring nedskrivning	0,9	-	0,9	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0,0	-0,9	0,0	-0,9
Utgående bokfört värde	4 557,3	4 712,4	512,8	199,0

Not 15 Exploateringsstillgångar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående bokfört värde	-3,3	-8,6	-3,3	-8,6
Utgifter för exploateringsverksamhet	42,2	19,9	42,2	19,9
Inkomster för exploateringsverksamhet	-34,6	-27,2	-34,6	-27,2
Resultatförda exploateringsprojekt	12,2	12,6	12,2	12,6
Utgående bokfört värde	16,5	-3,3	16,5	-3,3

Not 16 Kortfristiga fordringar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Kundfordringar	41,1	43,9	947,4	806,1
Förutbetalda kostnader	46,1	43,1	48,6	67,2
Förutbetalda räntekostnader	1,2	0,7	1,2	0,7
Upplupna fastighetsavgifter	52,4	45,2	52,4	45,2
Upplupna ränteintäkter	1,6	1,2	-	-

Not 16 Kortfristiga fordringar	KOMMUN		KONCERNEN	
Upplupna intäkter, övrigt	21,2	25,2	295,7	176,1
Skattekonto	1,6	3,3	2,4	3,7
Mervärdeskattefordringar	47,0	43,6	50,1	46,7
Övriga kortfristiga fordringar	-4,8	-0,1	73,3	180,9
Summa	207,4	206,1	1 471,1	1 326,6

Not 17 Kassa och bank	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Saldo koncernkonto	-287,2	-170,0	-287,2	-170,0
Skuld till/fordran på koncernföretag	258,3	-82,8	-12,9	-13,4
Specialinlåning	220,8	552,2	220,8	552,2
Övriga likvida poster	15,0	63,0	18,8	169,1
Summa	206,9	362,4	-60,5	537,9
På gemensamt koncernkonto outnyttjad kredit	700,0	700,0	700,0	700,0

Not 18 Eget kapital	KOMMUN		KONCERN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående eget kapital, enligt fastställd balansräkning	2 845,4	2 778,4	6 042,5	5 813,7
Genom försäljning av dotterföretag	-	-	-	-0,2
Bokföring mot eget kapital	-	-	150,6	-137,2
Ingående eget kapital justerat i enlighet med ny princip	2 845,4	2 778,4	6 193,1	5 576,3
Årets resultat	50,5	67,0	176,3	366,2
Utgående eget kapital	2 895,9	2 845,4	6 369,4	6 042,5
Specifikation av eget kapital				
Återlån framtida pensioner	953,2	1 009,4	953,2	1 009,4
Övrigt eget kapital	1 942,7	1 836,0	5 416,2	5 033,1
Summa	2 895,9	2 845,4	6 369,4	6 042,5

Not 19 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående avsättning	215,4	203,2	237,4	223,8
Genom försäljning av dotterföretag	-	-	-	-0,5
Pensionsutbetalningar	-7,8	-7,0	-8,7	-7,9
Nyintjänad pension	15,2	12,9	22,2	14,7
Ränte- och basbeloppsuppräknings	4,5	4,3	5,1	5,0
Förändring av löneskatt	2,7	2,4	4,9	2,8
Ändringar av försäkringstekniska grunder (i förekommande fall)	-	-	-	-
Övrigt	-0,6	-0,4	1,8	-0,5
Utgående avsättning	229,4	215,4	262,7	237,4
Utöver ordinarie avsättning har kommunen även pensionsförpliktelser övertagna från Vestibulum	2,0	1,5	2,0	1,5
OPF-KL	1,9	1,4	1,9	1,4
Pensionsavsättning Jämte kraft			1,8	1,7
Enligt beslut i kommunfullmäktige redovisar kommunen även del av pensionsförpliktelser intjänade före 1998 som avsättning. Belopp inklusive löneskatt.	456,0	456,0	456,0	456,0
Aktualiseringsgrad för pensioner intjänade före 1998 (den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställning), %	95,0	95,0	95,0	95,0

Not 20 Pensionsförmåner	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Förmånsbestämd ålderspension	163,3	154,9	163,3	154,9
Särskild avtalspension enligt KAP-KL	2,9	2,1	2,9	2,1
Pension till efterlevande	3,5	2,8	3,5	2,8
PA-KL pensioner	14,9	13,5	14,9	13,5
Särskilda beslut	2,5	-	2,5	-
Pensioner, övertagna från Vestibulum	2,0	1,5	2,0	1,5
Pensioner, OPF-KL	1,5	1,1	1,5	1,1
Del av pensionsförpliktelser, intjänade före 1998	367,0	367,0	367,0	367,0
Löneskatt	134,8	131,4	135,3	131,4
Övriga pensioner	-	-		23,7
Summa	692,4	674,3	724,4	698,0

Not 21 Andra avsättningar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Avsättning vid periodens ingång	15,5	16,4	844,2	796,4
Periodens avsättningar	4,1	4,0	10,2	56,1
lanspråktaget under perioden	-5,2	-4,9	-44,8	-8,3
Summa andra avsättningar vid periodens utgång	14,4	15,5	809,6	844,2
Avsättning, återställande av gammal deponi	12,6	13,8	12,6	13,8
Avsättning, återställande av ny deponi	1,8	1,7	1,8	1,7
Avsättning uppskjuten skatt	-	-	795,2	827,7

Not 22 Långfristiga skulder	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående låneskuld	5 000,0	4 700,0	5 276,9	5 174,1
Årets förändring				
- nya lån	-	300,0	2,2	355,1
- amorteringar	-180,0		-280,3	-252,3
Utgående låneskuld	4 820,0	5 000,0	4 998,8	5 276,9
Utlånat till kommunägda bolag	4 555,0	4 705,0	68,0	71,0
Kommunens egna låneskuld	265,0	295,0		
Säkrad låneskuld	400,0	400,0		
Ränteswap 100 mnkr, fast ränta, 2,42 %, marknadsvärde	-7,8	-8,8		
Ränteswap 300 mnkr, fast ränta, 0,35 %, marknadsvärde	-0,4	1,8		
Återstående genomsnittlig löptid, år	3,9	4,9		
Ränteswapparnas påverkan på kommunens räntekostnader	-2,9	-4,0		
Genomsnittlig ränta, inklusive ränteswappar	-0,03%	-0,05%		
Genomsnittlig ränta, exklusive ränteswappar	-0,13%	-0,13%		
Genomsnittlig räntebindningstid, inklusive ränteswappar, år	0,50	0,55		
Genomsnittlig kapitalbindningstid	2,14	2,41		
Lån som förfaller inom				
- 1 år	1 870,0	1 500,0		
1-2 år	800,0	900,0		
2-3 år	850,0	800,0		
3-5 år	1 300,0	1 800,0		
> 5 år				

Avser total upplåning via internbank och exklusive kreditlöften. Räntenivån avser nivå per 31 december. Ingående värdet på koncernen 2017 ändrat med investeringsbidraget som ligger i not 23.

Not 23 Investeringsbidrag	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Ingående investeringsbidrag	7,4	2,3	7,4	2,3
Underåret erhållna investeringsbidrag	6,3	5,1	6,3	5,1
Årets upplösning investeringsbidrag	-0,2	-	-0,2	0,0
Utgående investeringsbidrag	13,5	7,4	13,5	7,4

Not 24 Kortfristiga skulder	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Kortfristiga skulder				
- Personalens källskatt	42,4	40,8	46,2	44,4
- Friköpsmedel P-platser	16,0	16,0	16,0	16,0
- Skuld Jämtlands Räddningstjänstförbund	13,9	12,2	10,2	8,9
- Resultatutjämnning, VA-verksamhet	36,6	30,0	36,6	30,0
- Resultatutjämnning, Renhållningen	0,3	0,5	0,3	0,5
- Övriga kortfristiga skulder	22,6	16,5	249,1	398,4
Leverantörsskulder	127,7	136,6	423,6	413,9
Upplupna kostnader				
- Sociala avgifter	51,0	49,0	55,2	53,1
- Semesterlöneskuld	121,2	119,3	136,1	134,5
- Leverantörsreskontra	47,7	51,9	47,7	51,9
- Pensionskostnad individuell del	104,3	109,7	113,2	118,0
- Timlöner	38,9	35,8	38,9	35,8
- Skatteskulder	10,1	5,9	23,4	30,8
- Övriga upplupna kostnader	92,7	92,2	159,9	111,6
Förutbetalda intäkter				
- Skatteintäkter	25,5	21,9	25,5	21,9
- Hyresintäkter	16,5	14,7	28,6	34,1
- Bidrag	4,9	14,9	4,9	14,9
- Anslutningsavgifter	44,3	39,5	44,3	39,5
- Övriga förutbetalda intäkter	83,5	53,6	283,3	170,2
Summa	900,1	861,0	1 743,0	1 728,4

Not 25 Ansvarsförbindelser	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna				
Ingående ansvarsförbindelse enligt underlag KPA	1 483,2	1 526,0	1 483,2	1 526,0
Pensionsutbetalningar	-63,1	-64,2	-63,1	-64,2
Ränte- och basbeloppsuppräknings	26,3	35,9	26,3	35,9
Förändring löneskatt	-10,8	-8,4	-10,8	-8,4
Ändringar av försäkringstekniska grunder (i förekommande fall)				
Övrigt	-8,2	-6,1	-8,2	-6,1
Överfört till avsättning	-456,0	-456,0	-456,0	-456,0
Utgående ansvarsförbindelse pensioner	971,4	1 027,2	971,4	1 027,2
Aktualiseringsgrad (den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställning)	95,0	95,0	95,0	95,0

Not 26 Borgensförbindelser	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Kommunägda företag	120,0	220,0	0,0	0,0
Bostadsrättsföreningar och boende kooperativ	203,7	213,9	203,7	213,9
Samlingslokaler mm	0,2	0,3	0,2	0,3

Not 26 Borgensförbindelser	KOMMUN		KONCERNEN	
Idrottsföreningar	2,4	2,7	2,4	2,7
Kommunalt förlustansvar för egna hem	0,1	0,2	0,1	0,2
Summa	326,4	437,1	206,4	217,1

Not 27 Visstidspensioner	KOMMUN		KONCERNEN	
	2018	2017	2018	2017
Beräknat belopp för avtal om visstidsförordnande för 6 arvoderade förtroendevalda (Visstidspension enligt PBF) och omställningsstöd för 3 förtroendevalda (Omställningsstöd enligt OPF-KL)	13,2	13,4	13,2	13,4

Not 28 Framtida förfallobelopp leasing	KOMMUN		KONCERN	
	2018	2017	2018	2017
Under året betalda leasingavgifter	14,9	11,5	27,5	22,1
Framtida förfallobelopp (minimileaseavgifter)	44,2	34,7	88,5	81,1
- varav förfall inom 1 år	11,7	9,3	23,9	19,6
- varav förfall inom 2 till 5 år	32,5	25,4	43,3	40,6
- varav förfall efter 5 år	-	-	21,3	20,9

3.5 Tillämpade redovisningsprinciper

Den kommunala redovisningen regleras av lagen om kommunal redovisning (SFS 1997:614). Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning (RKR) anvisningar och rekommendationer för kommunsektorns redovisning.

I enlighet med Rådet för kommunal redovisning skall tilläggsupplysningar lämnas för hur tillämpning sker av vissa principiellt viktiga rekommendationer. Nedan sker kommentarer i enlighet med detta. I de fall något avsteg helt eller delvis sker mot ovan nämnda regelverk kommenteras detta också nedan. Viktiga övriga redovisningsprinciper kommenteras också.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bland annat innebär att: Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta. Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Redovisning av pensionsförpliktelser

Enligt lagen skall pensioner som intjänats före 1998 inte redovisas som skuld eller avsättning i balansräkningen utan istället som ansvarsförbindelse. Kommunfullmäktige beslutade 2010-12-09, § 189, att del av ansvarsförbindelse, initialt 433,0 mnkr skulle redovisas som pensionsavsättning. Motivet till beslutet var följande. "Vid tillämpning av gällande redovisningsprinciper kommer utbetalningar avseende amortering på pensionsåtaganden före 1998 att medföra en belastning på kommunens resultat. Redovisningen av amorteringen kommer därmed att belasta resultatet två gånger, dels genom de årliga avsättningar som skett till pensionsfonden, dels genom den årliga amorteringen. För att motverka denna skevhet som uppstår vid tillämpning av nuvarande redovisningsprinciper, beslutades att pensionsavsättning motsvarande pensionskapitalets storlek, 433,0 mnkr, bokförs som kostnad i bokslutet för 2010". Kommunen redovisar därför från och med 2010 del av pensionsförpliktelse intjänad före 1998 som avsättning, vilket är ett avsteg från god redovisningssed och rekommendation RKR 10:2 Avsättningar och ansvarsförbindelser.

Om kommunen följde rekommendationen fullt ut skulle det egna kapitalet vara högre och avsättningarna motsvarande lägre.

Klassificering av finansiella tillgångar

Kommunens pensionsmedelsportfölj klassificeras som helhet som finansiell anläggningstillgång i enlighet med av fullmäktige antaget reglemente KF § 104/2010. Redovisningen är ett avsteg från rekommendation RKR 20. Motivet till fullmäktiges beslut var att pensionsmedelsförvaltningen är långsiktig och att tillgångarna inte utan vidare ska kunna om disponeras för andra ändamål.

Värdering och upplysningar om pensionsförpliktelser

Rekommendationen RKR 17.2 Värdering och upplysningar om pensionsförpliktelser normerar hur pensionsförpliktelser skall värderas i den kommunala årsredovisningen. Av den framgår att värdering av pensionsförpliktelser ska göras med tillämpning av RIPS 17. Av rekommendationen framgår även att det ska upplysas om pensionsförpliktelsens aktualiseringsgrad, dvs andel pensionsgrundande tider som är helt utredda. För de som inte är aktualiserad uppskattas pensionsgrundande tid.

Periodisering av skatteintäkter

Kommunen redovisar i enlighet med rekommendation RKR 4.2, Redovisning av skatteintäkter, det vill säga att slutavräkning av kommunalskatt beräknas på den prognos som Sveriges Kommuner och Landstings publicerar i december för innevarande räkenskapsår.

Särskild avtalspension, visstidspension och omställningsstöd m.m.

Beräkning av åtagande för visstidsförordnanden har redovisats i enlighet med rekommendation RKR 2.2 Särskild avtalspension, visstidspension och omställningsstöd m.m. Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Leasing

Samtliga leasingavtal har klassificerats som så kallade operationella leasingavtal, vilket är ett avsteg gentemot RKR:s rekommendation 13.2 Redovisning av hyres-/ leasingavtal.

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för planenliga avskrivningar. Immateriella och materiella anläggningstillgångar skrivs av planenligt i förhållande till uppskattad nyttjandeperiod. Avskrivningstiderna har fastställts med utgångspunkt från Rådet för kommunal redovisnings skrift "Avskrivningar", men med en egen bedömning av tillgångarnas beräknade nyttoperiod. Ett halvt basbelopp bedöms som gräns för inventarier av mindre värde och aktiveras därför inte. Alla immateriella anläggningstillgångar är externt förvärvade.

Kommunen komponent avskriver investeringar över 2,5 mnkr vad gäller gator/vägar och 5 mnkr vad gäller fastigheter med ianspråkstagandedatum från och med 2014.

Investeringsbidrag

Från och med 2016 redovisas investeringsbidrag i enlighet med RKR:s rekommendation 18 som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Avsättningar

Utöver avsättningar för pensionsförpliktelser redovisar kommunen även avsättningar för återställande av deponier. Klassificering och värdering har skett med stöd av RKR:s rekommendation nr 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser. Kring avsättningar råder osäkerhet kring värdering och det utflöde av resurser som förpliktelsen leder till. När det gäller avsättning för återställande av deponier har värdering skett enligt praxis i branschen, en bedömd kostnad/m³. Då utflödet av resurser till tid och belopp är osäkra blir även värderingen osäker, lagstiftningens tillämpning och metoder för återställande är två aspekter som skapar osäkerhet i värdering.

Exploateringsredovisning

Kommunens exploateringsstillgångar klassificeras som omsättningstillgångar och resultat från exploateringsverksamheten intäktsförs löpande.

Anslutningsavgifter

För redovisning av anslutningsavgifter tillämpas RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar. Rekommendationen innebär att anslutningsavgifter periodiseras över respektive anläggningstillgångs nyttjandeperiod. I detalj innebär principen att 7/8 delar av inbetalda anslutningsavgifter periodiseras över en nyttjandeperiod om 25 år och ligger under tiden som en förutbetalad intäkt.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen är upprättad i enlighet med rekommendation nr 8.2 från Rådet för kommunal redovisning. Koncernredovisningen baseras på Östersunds kommuns redovisningsprinciper och redovisningsmodell. Den sammanställda redovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att endast eget kapital som intjänats i koncernföretag efter förvärvet har medräknats i kommunkoncernens egna kapital. Proportionell konsolidering innebär att belopp som inkluderats i den sammanställda resultat- och balansräkning motsvarar kommunens andel i företagen.

Den sammanställda redovisningen omfattar Östersunds kommun, Jämtlands Gymnasieförbund, 62 %, Jämtlands Räddningstjänstförbund, 26,86 %, Visit Östersund, 49 % samt Östersunds Rådhus AB som är helägt. Östersunds Rådhus AB äger Östersundshem AB och Östersunds Sport- och Eventarena AB till 100 % samt Jämtkraft AB till 98 %.

4 Kommunen som arbetsgivare 2018

4.1 Medarbetarna

4.1.1 Antal årsarbetare

1 november fanns det 5 105,8 årsarbetare. Uppgiften avser tillsvidare- och visstidsanställda med månadslön omräknat till heltid. Det är en ökning med 51,9 årsarbetare jämfört med föregående år.

Barn- och utbildningsförvaltningen och Socialförvaltningen har minskat antal årsarbetare. Övriga förvaltningar har fler antal årsarbetare jämfört med samma tidpunkt förra året.

Förvaltning	Ökning/minskning
Barn- och Utbildningsförvaltning	-9,9
Kommunledningsförvaltningen	11,7
Kultur- och Fritidsförvaltning	13,5
Samhällsbyggnad	0,8
Serviceförvaltningen	1,8
Socialförvaltningen	-31,3
Teknisk förvaltning	15,2
Vård- och Omsorgsförvaltning	50,4

Av totalt 5 397 anställningar var 4 650 tillsvidare- och 747 visstidsanställningar. Antalet tillsvidareanställningar har ökat med 91 och antalet visstidsanställningar har minskat med 55 jämfört med föregående år.

Personalomsättningen för tillsvidareanställda var under året 10,6 % vilket är något högre än under 2017 då den var 10,2 %.

4.1.2 Åldersfördelning

Medelåldern för tillsvidareanställda är 46,9 år och är därmed något högre än 2017. För männen har medelåldern ökat medan den är oförändrad för kvinnorna. Högst medelålder har Serviceförvaltningen med 48,9 år och lägst medelålder har Socialförvaltningen med 43,8 år.

Andelen tillsvidareanställda i åldersintervallet upp till och med 29 år har minskat med 0,1 %-enheter jämfört med föregående år och är nu 9,2 % av de anställda. Andelen som är 50 år eller äldre är 45,8 % av de tillsvidareanställda, vilket är samma som 2017. Andelen anställda över 65 år är 0,5 % vilket är oförändrat jämfört med föregående år.

4.1.3 Könsfördelning

Av kommunens alla tillsvidareanställda var 74,1 % kvinnor och 25,9 % män, vilket är en ökning av andelen män med 0,6 procentenheter jämfört med 2017.

Vid mätillfället 1 november 2018 finns ingen förvaltning med jämn könsfördelning. Sju av organisationens åtta förvaltningar är kvinnodominerade och en förvaltning mansdominerad. Av kommunens tio största yrkesgrupper är samtliga kvinnodominerade.

4.1.4 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron under året uppgår till 6,9 %. Sjukfrånvaron har minskat med 0,3 procentenheter jämfört med 2017. För kvinnor har den minskat med 0,5 procentenheter och för män har den ökat med 0,1 procentenhet.

En mer utförlig redovisning kring sjukfrånvaro återfinns under vårt långsiktiga mål om sjukfrånvaro.

För 2018 och 2017 redovisas sjukfrånvaron exklusive timavlönade i de olika åldersintervallen. Under 2019 kommer en justering att göras i beräkningen av de timavlönades arbetade timmar, då det har visat sig att en del av dessa timmar inte beräknas korrekt i sjukfrånvarorapporten. Det har störst påverkan i det yngre åldersintervallet eftersom de timavlönade till största delen återfinns i den kategorin.

Totalt för kommunen	2018	2017
Total sjukfrånvaro	6,9 %	7,2 %
Kvinnor	7,8 %	8,3 %
Män	4,6 %	4,3 %
Upp till 29 år*	6,2 %	6,4 %
30-49 år*	6,3 %	7,0 %
50 år och äldre*	6,9 %	7,3 %
Långtidssjuka 60 dagar eller mer av total sjukfrånvaro	42,3 %	49,0 %

*Sjukfrånvaro exklusive timavlönade

4.1.5 Sysselsättningsgrad

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för tillsvidareanställda är 1 november 95,6 %. Sysselsättningsgraden för kvinnor är 95,0 % och för männen 97,3 %. Sysselsättningsgraden har höjts med 0,1 % för kvinnorna och med 0,2 % för männen jämfört med 2017.

Bland de tillsvidareanställda arbetar 80,3 % heltid vilket är en ökning med 0,6 procentenheter jämfört med 2017. Andelen tillsvidareanställda kvinnor som arbetar heltid är 77,6 % och andelen män som arbetar heltid är 87,9 %. En ökning med 0,5 procentenheter för kvinnor och en ökning för männen med 0,4 procentenheter.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för deltidsanställningar har minskat från 77,7 % till 77,5 % för kvinnor och ökat för männen från 76,7 % till 77,8%.

4.1.6 Övertid

Antal övertidstimmar har minskat under 2018. Antalet timmar är ca 55 000 vilket är en minskning med ca 500 timmar jämfört med 2017.

4.1.7 Personalkostnader

Tabellen visar kommunens lönekostnader för månads- och timavlönad personal. Kostnaderna avser inte uppdragstagare, förtroendevalda eller lönekostnad för personer anställda enligt beredskapsavtalet eller med offentligt skyddad anställning. Personalomkostnaderna är schablonberäknade.

Kostnad i miljoner kronor

Totalt för kommunen	2018	2017
Lönekostnad	1849,5	1 754,2
Övertid	16,9	15,7
Sjuklön	32,6	30,2
Personalomkostnader	743,8	690,0
Summa kostnader månads- och timavlönad personal	2 642,8	2 490,1

4.1.8 Pensionsavgångar

Antalet pensionsavgångar under perioden 1 januari – 31 december var 127 stycken.

Under 2018 lämnade 361 personer organisationen av andra orsaker än pension. Det är en minskning med 93 personer jämfört med 2017.

4.2 Mål

– Kommunen är en attraktiv arbetsgivare och skapar förutsättningar för ett hållbart arbetsliv. Sjukfrånvaron ska minska och understiga genomsnittet i riket år 2020

Andelen heltidsanställda månadsavlönade har ökat per 1 november 2018 jämfört med samma tidpunkt 2017. Av alla anställda är 78,1 % anställda på heltid vilket är 1,0 % -enhet högre än november 2017. Bland kvinnorna är 75,7 % anställda på heltid och bland männen 84,1 %.

Kopplat till attraktiv arbetsgivare har mätning gjorts vad gäller andel ambassadörer i samband med mätning av Hållbart medarbetarengagemang. Andelen ambassadörer har minskat med två procentenheter jämfört med 2017 och är nu 26 %.

Mätning av Hållbart medarbetarengagemang genomfördes under hösten 2018 och värdet blev 76 vilket är lägre än förra året då det var 78. Ett index över 70 är dock ett bra värde. Svarsfrekvensen var 54,4 % vilket är högre än förra året då den var 50,1 %. Anledningen till den låga svarsfrekvensen är troligen att vi sedan 2016 använder e-post för utskick av länk till enkäten istället för pappersenkät. Många medarbetare har inte tidigare haft egen e-post och är inte vana att använda verktyget. Riktade informationsinsatser kan vara en väg för att öka användandet av e-posten bland våra medarbetare och därmed förhoppningsvis öka svarsfrekvensen vid kommande undersökningar.

Stressindex är 62 vilket är samma index som förra året.

Sjukfrånvaron för 2018 uppgår till 6,9 %, vilket är 0,3 procentenheter lägre än i fjol. Att sjukfrånvaron sänkts bedöms vara en samverkans effekt av det systematiska arbetet som genomförts av rehabiliteringsgruppen vid område HR tillsammans med cheferna och företagshälsovården, och försäkringskassans striktare bedömning i sjukförsäkringen.

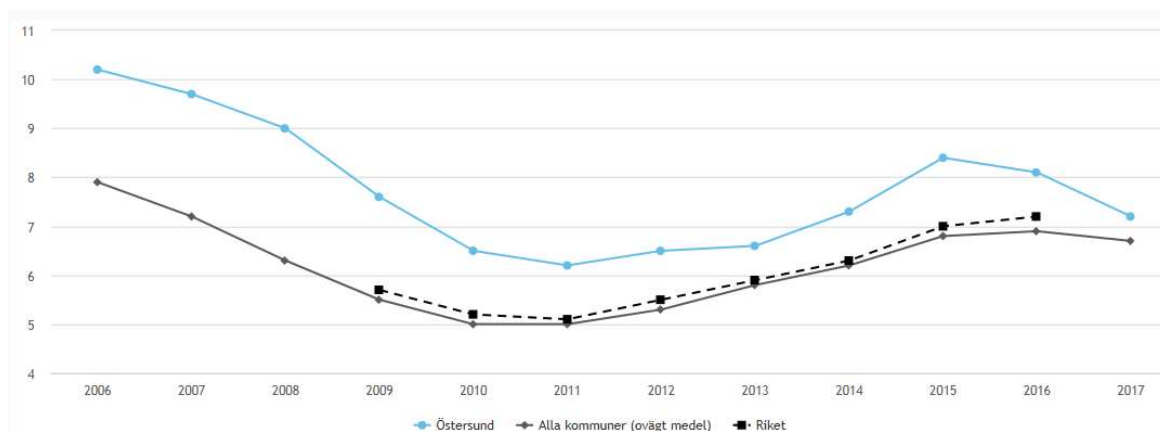
Samtliga rehabärenden har systematiskt gått igenom och handlingsplaner har upprättats i samråd med chefer, försäkringskassan och företagshälsovården. Genomgången har resulterat i många avslutade ärenden, där största antalet återgått i ordinarie arbete men också ett antal avslut av anställning.

Som ett resultat av det arbetet som gjorts under året har sjukfrånvaron i intervallet 60 dagar eller mer minskat jämfört med 2017. Under 2018 var 42,3 % av all sjukfrånvaro 60 dagar eller mer, vilket är en minskning med 6,7 procentenheter jämfört med 2017. Även korttidsjukfrånvaron (dag 1-14) är lägre förutom i februari och mars då den var något högre än 2017.

Nyttjandet av företagshälsovård har gått från att tidigare till stor del handla om rehabiliterande insatser, till att nyttjandet för förebyggande och främjande åtgärder ökat. Under 2018 var 78 % insatser av förebyggande och främjande karaktär medan 22 % var rehabiliterande. Fördelningen 2017 var 76 % förebyggande och främjande och 23 % rehabiliterande insatser.

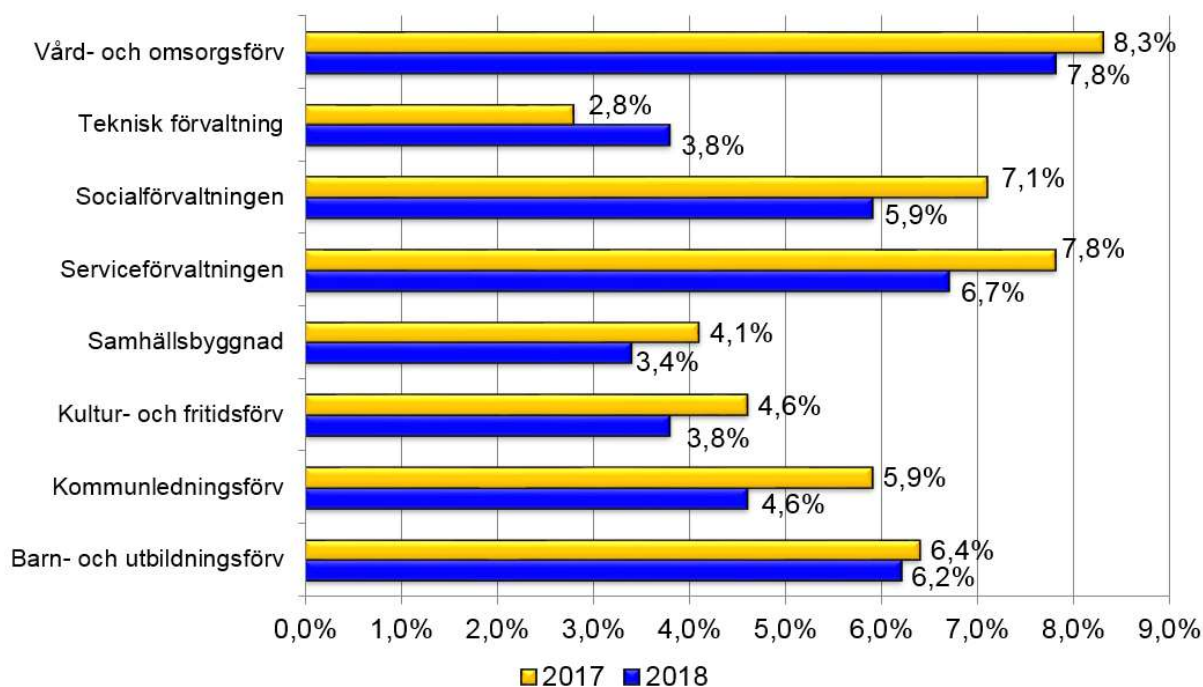
Diagrammet nedan visar sjukfrånvaron 2006–2017 för Östersunds kommun jämfört med alla kommuner i riket, hämtat från Sveriges kommuner och landstings sjukfrånvarostatistik. Statistik

för 2018 gällande alla kommuner finns tillgänglig i mars 2019 och kan därför inte redovisas i dagsläget. 2017 var sjukfrånvaron fortfarande högre än övriga kommuner.

Vi har en mycket positiv utveckling vad gäller förvaltningarnas sjukfrånvaro under året. Sju av förvaltningarna har lägre sjukfrånvaro under 2018 jämfört med 2017.

Sjukfrånvaro per förvaltning

Nämnderna har 17 mål kopplade till det kommunövergripande målet att kommunen är en attraktiv arbetsgivare och skapar förutsättningar för ett hållbart arbetsliv samt att sjukfrånvaron ska minska och understiga genomsnittet i riket år 2020. Av dessa 17 mål är 11 mål uppnådda av Vård- och omsorgsnämnden, Socialnämnden, Miljö- och samhällsnämnden och Utförarstyrelsen/Serviceförvaltningen.

4.3 Personalpolitiska aktiviteter under året

4.3.1 Arbetsmiljö och rehabilitering

Olika arbetsmiljöinsatser har genomförts under året. Bland annat arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud samt föreläsningar med företagshälsovård inom stress, sömn och hjärnergonomi för medarbetare och chefer.

Enkätundersökning om hållbart medarbetarengagemang (HME) har genomförts bland kommunens månadsanställda. Resultatet visade något försämrade värden inom samtliga områden utom stress/arbetsbelastning som låg på samma nivå som föregående år. HME, ett nyckeltal baserat på enkätfrågor som mäter förutsättningar för motivation, styrning och ledning, över 70 är ett bra värde. Vi har ett värde på 76 som dock är lägre än riket 79 och kommuner i liknande storlek 79. Svarsfrekvensen har ökat från 50,1% till 54,4%.

Samtliga rehabiliteringsärenden har gått igenom systematiskt och handlingsplaner har upprättats. Ett film- och diskussionsmaterial med föreläsare och läkare Åsa Kadowaki har tagits fram som vård- och omsorgsförvaltningen har använt för att arbeta med korttidssjukfrånvaron.

4.3.2 Medarbetar- och ledarutveckling

Under året har fyra seminarier med Tommy Lundberg, Charlotte Signal, Lasse Mattila och Renata Chlumska erbjudits chefer och medarbetare med temat arbetsglädje och utveckling.

Chefs- och ledarutvecklingsprogrammet är avslutat och sista gruppen gick ut våren 2018. Kommunens avtal med leverantör har gått ut och ett nytt sätt att arbeta med chef- och ledarutvecklingsfrågor arbetas fram.

Mentorprogram för chefer har genomförts. Mentorerna finns främst för nya chefer som har behov av individuellt stöd i chefsrollen. 15 mentorer har utsett av förvaltningarna och åtta av dem har fått en adept.

För att säkra ledarförsörjningen i organisationen har vi genomfört utvecklingsprogram för tänkbara ledare. En grupp med 16 deltagare avslutades under våren och en ny grupp med 18 deltagare startade under hösten.

En chefsdag har genomförts under året med 223 anmälda deltagare. Temat var tillitens möjligheter och gränser.

4.3.3 Kompetensförsörjning

Strategisk kompetensförsörjning är en viktig strategisk fråga för kommunen. Ett projektdirektiv om samordning av det strategiska arbetet har antagits av kommunledningsgruppen. Olika aktiviteter för att kunna attrahera, utveckla och behålla medarbetare har påbörjats. Bland annat uppstart av ambassadörsprogram med 11 engagerade medarbetare från olika förvaltningar som är med och marknadsför sitt yrke och kommunens som arbetsgivare. Ett annat exempel är tydligare marknadsföring av kommunens lediga tjänster i sociala medier. Framför allt Facebook, LinkedIn och Instagram. Förvaltningarna har även tagit fram kompetensförsörjningsplaner.

Ett aktivt marknadsföringsarbete har bedrivits under året och kommunen har deltagit vid ett flertal mässor, bland annat Noliämässan och Mittuniversitetets arbetsmarknadsmässor.

Östersunds kommun använder e-rekrytering vilket innebär att utannonserade tjänster söks via hemsidan. Under 2018 har vi haft ute 612 annonser till 1 204 tjänster och antal sökande har

varit 9 430. Det är något fler utannonserade tjänster under året och ca 380 fler sökande jämfört med 2017.

Arbetet med kommunens arbetsgivarvarumärke "Framåt med hjärtat" fortskrider. Samtliga förvaltningar har arbetat igenom ett dialogmaterial om kärnvärden.

Förmånsportalen, Fördel Östersund, lanserades i februari. Syftet med portalen är att vara en attraktiv arbetsgivare och visa vilka förmåner arbetsgivaren erbjuder.

Den kommunövergripande introduktionsutbildningen har kompletterats med obligatoriska interaktiva utbildningar inom några utvalda områden som exempelvis; miljö, farlig förmån, trakasserier och kränkande särbehandling.

4.3.4 Mångfald

En ny lag trädde i kraft 1 januari 2017 som förtydliga arbetsgivarens skyldighet att bedriva en systematisk arbete för att motverka diskriminering och trakasserier inom arbetslivet. Den nya lagstiftningen ställer krav på ett nytt arbetssätt kring aktiva åtgärder. Under 2018 har likabehandling inrymts under arbetsmiljö i en ny modul i kommunens ledningssystem Stratsys. Det har bland annat inneburit att likabehandlingsperspektivet är inkluderat i mallar för skyddsron och vid uppföljning av arbetsmiljön. Nya chefer har under året fått utbildning i likabehandling.

Utifrån #metoo – rörelsen har efterfrågan på utbildning om kränkningar och trakasserier ökat. Både kommunövergripande som förvaltningsspecifika föreläsningar har genomförts. Antalet anmälda fall och genomförda utredningar på grund av trakasserier och sexuella trakasserier har ökat under 2018.

Under året har diskrimineringsombudsmannen granskat kommunens arbete med kommunövergripande aktiva åtgärder. Granskningen gav ingen anmärkning.

Arbetet med projekt HBTQ certifiering har fortsatt genom omvärldsbevakning, studiebesök och workshops tillsammans med arbetsgivare i regionen kring fokusområdet normmedvetenhet.

4.3.5 Övriga arbetsgivarfrågor

För Lärarförbundets och Lärarnas riksförbunds avtalsområden betalades nya löner ut i oktober på grund av avvaktan av det centrala avtalet. För övriga genomfördes löneöversyn enligt tidplan och ny lön betalades ut i april till samtliga utom Kommunals avtalsområde, vilka erhöll ny lön i maj månad. Löneökningnivån uppgick till totalt cirka 2,9 %.

Sedan några år finns överenskommelse med samtliga kollektivavtalsbärande fackliga organisationer om växling av semesterdagstillägg mot extra ledighet. För den medarbetare som har rätt till 25 semesterdagar ger växlingen ytterligare fem dagar och för medarbetare med rätt till 31 eller 32 semesterdagar ger växlingen sex dagar extra. Under 2018 har 1117 personer valt att växla vilket är 92 personer fler än 2017.

För att ta tillvara medarbetarnas idéer har SMARTa idéer lanserats under året. Tre pilotverksamheter har testat arbetssättet och nästa år kommer samtliga verksamheter att använda verktyget.

5 Miljöredovisning

Kommunen är miljöcertifierad enligt ISO 14001 och EMAS-registrerade sedan 2007. Årligen genomgår kommunen revision av ett utomstående oberoende revisionsföretag. Mer information om tillvägagångssättet för vårt miljöarbete finns på: [www.ostersund.se/bygga.bo och miljö/hälsa och miljö/kommunens miljöarbete/miljöledningssystem](http://www.ostersund.se/bygga.bo_och_miljo/halsa_och_miljo/kommunens_miljoarbete/miljoledningssystem).

5.1 Kommunens miljömål

Kommunen ska säkerställa att man arbetar med rätt områden och lägger resurser där de ger bäst miljöförbättring. Därför tar vi varje år fram både långsiktiga och mer detaljerade mål för vårt miljöarbete. Vi kallar dessa för långsiktiga- och kommunövergripande mål, respektive nämndsmål. De långsiktiga målen beslutas av kommunfullmäktige medan varje nämnd tar fram mål som ska bidra till att uppfylla de långsiktiga målen.

Långsiktigt Mål för ett Ekologiskt Hållbart Östersund

I det ekologiskt hållbara Östersund är livsmiljön hållbar, trygg och säker och främjar biologisk mångfald. Östersund är fossilbränslefritt och energieffektivt 2030.

Kommunfullmäktige beslutade om följande kommunövergripande mål för miljöarbetet 2018. Nedan redovisas mål och resultat för 2018.

1. De fossila koldioxidutsläppen ska minska med 100 % till 2030.
Resultat: De fossila koldioxidutsläppen i det geografiska området minskade med 42 % mellan 2010 och 2017. De fossila koldioxidutsläppen i kommunförvaltningen minskade med 64 % mellan 2010 och 2017.
2. Energiförbrukningen ska minska med 20 % till 2030 jämfört 2010.
Resultat: Energianvändningen i kommunen som geografiskt område minskade med 19% mellan 2010 och 2017. Energianvändningen i kommunförvaltningen minskade med 15% mellan 2010 och 2017.
3. Kommunen ska i all verksamhet sträva mot en giftfri miljö. Giftiga kemikalier i förskolor och skolor ska vara utfasade till 2020.
Resultat: Andelen förskolor som rensat ut de angivna kemikalier och produkter är 38%.
4. Av de livsmedel som kommunen köper in ska minst 50 % vara ekologiska 2020.
Resultat: 2018 utgjordes 35 % av livsmedelsinköpen av ekologiska varor.
5. Kommunen skapar förutsättningar för ett Östersund som är ekologiskt hållbart.
Resultat: Cykeltrafiken i mät punkt Badhusparken har ökat med 4,8 % 2018 jmf med 2017.
Resultat: Antal laddplatser i kommunen har ökat med 26 % 2018 jmf med 2017. Antal laddbara bilar i kommunen har ökat med 44 % 2018 jmf med 2017. Under 2018 invigdes kommunens första elbusslinje som trafikeras av tre elbussar. Antal resor med Stadsbussarna har ökat med 2,7 % 2018 jmf med 2017.

5.2 Goda exempel 2018

Klimatväxling

I september 2017 införde Östersunds kommun klimatväxling, där en avgift läggs på för

tjänsteresor med flygresor. De avgifterna används sedan till investeringar som ska minska klimatpåverkan.

Efter införande av klimatväxlingen har antalet kommunala tjänsteresor med tåg ökat och med flyg minskat. Det innebär i sin tur att kommunens utsläpp av koldioxid har minskat med 108 ton. Genom klimatväxlingen har kommunen dessutom köpt in 19 elcyklar och två ellådcyklar som kan användas av personalen.

Stadsmiljöavtal

Två laddstationer för elbussar byggdes i Brittsbo och Torvalla under 2017. Nettbuss startade upp elbussdrift med tre elbussar på linje 6 under 2018. Satsningen genomfördes med hjälp av Stadsmiljöavtalet och elbusspremien.

Ett nytt Stadsmiljöavtal har under året beviljats och innefattar bland annat en ny cykel- och gångbro vid järnvägsstationen, fler laddstationer för elbussar, cykelvägar och tidsbesparande åtgärder för kollektivtrafiken.

Fossilfria investeringar

Östersunds kommun har under ett antal år haft som ambition att minska sitt innehav av fonder som investerar i fossilutvinningsföretag. Under 2018 har kommunen skiftat sina svenska aktiefonder till en indexfond med utökade hållbarhetskriterier, vilket bland annat innebär att hela kommunens svenska aktieinnehav nu är fossilfritt. Arbetet med att succesivt ställa om de globala aktiefonderna mot hållbara alternativ har fortsatt och under 2019 kommer finansverksamheten bli helt fossilfri. Vidare har kommunfullmäktige beslutat om en ny finanspolicy för Östersunds kommunkoncern med förtydligat avsnitt om miljö och etik. Policyn fastställer att investeringar skall ske på ett etiskt, socialt och miljömässigt försvarbart sätt samt att kapitalförvaltningen aktivt ska arbeta för att investera fossil- och uranfritt.

Cyklistvelometern

Cyklisterna i Östersund är bland de mest nöjda i Sverige. Det visar en undersökning som Cykelfrämjandet har gjort. Bara Malmö och Karlstad har nöjdare cyklister. Cyklistvelometern, som undersökningen kallas, är en nationell undersökning som låter cyklister tycka till om hur cykelvänliga de tycker sin hemkommun är. Några av de frågor som Östersunds kommun hamnade i topp är:

- Cykelparkeringarna ger en bra möjlighet att låsa fast cykeln
- Cykling ges tillräckligt hög prioritet i infrastrukturplaneringen i min kommun
- Det finns en bra skyltning av cykelvägar
- Drift och underhåll av cykelvägar sköts väl på sommaren

Det finns även frågor som inte får lika höga betyg:

- Det finns en bra möjlighet att kombinera cykel med kollektivtrafik
- Drift och underhåll av cykelvägar sköts väl på vintern

Så sammanfattningsvis är cyklisterna i kommunen mycket nöjda men att det finns att göra när det gäller att kunna ta med sin cykel via kollektivtrafiken och bättre underhåll av cykelvägarna på vintern.

5.3 Miljöpris

Östersunds kommun delar varje år ut ett miljöpris på 10 000 kronor till företag, privatpersoner, organisationer eller andra som gjort en insats för hållbar utveckling i Östersunds kommun. Miljöpriset 2018 gick Stadsbussarna Östersund.

Motivering:

“Nettbuss Stadsbussarna Östersund ser möjligheter att utveckla verksamheten i hållbar riktning i en stad som växer. De satsar på att skapa ett resande som ger mindre miljöbelastning. Nettbuss Stadsbussarna Östersund var starkt engagerade och delaktiga när den nya elbusslinjen infördes i Östersund. Alla förare utbildades både när det gäller att köra elbuss och i ecodriving. Den satsningen har gjort att övergången till elbuss har skett nästan störningsfritt. Tack vare deras engagemang har vi fått en kollektivtrafik anpassad för framtiden”.